

nous horitzons

N.º 33 - ABRIL 1977

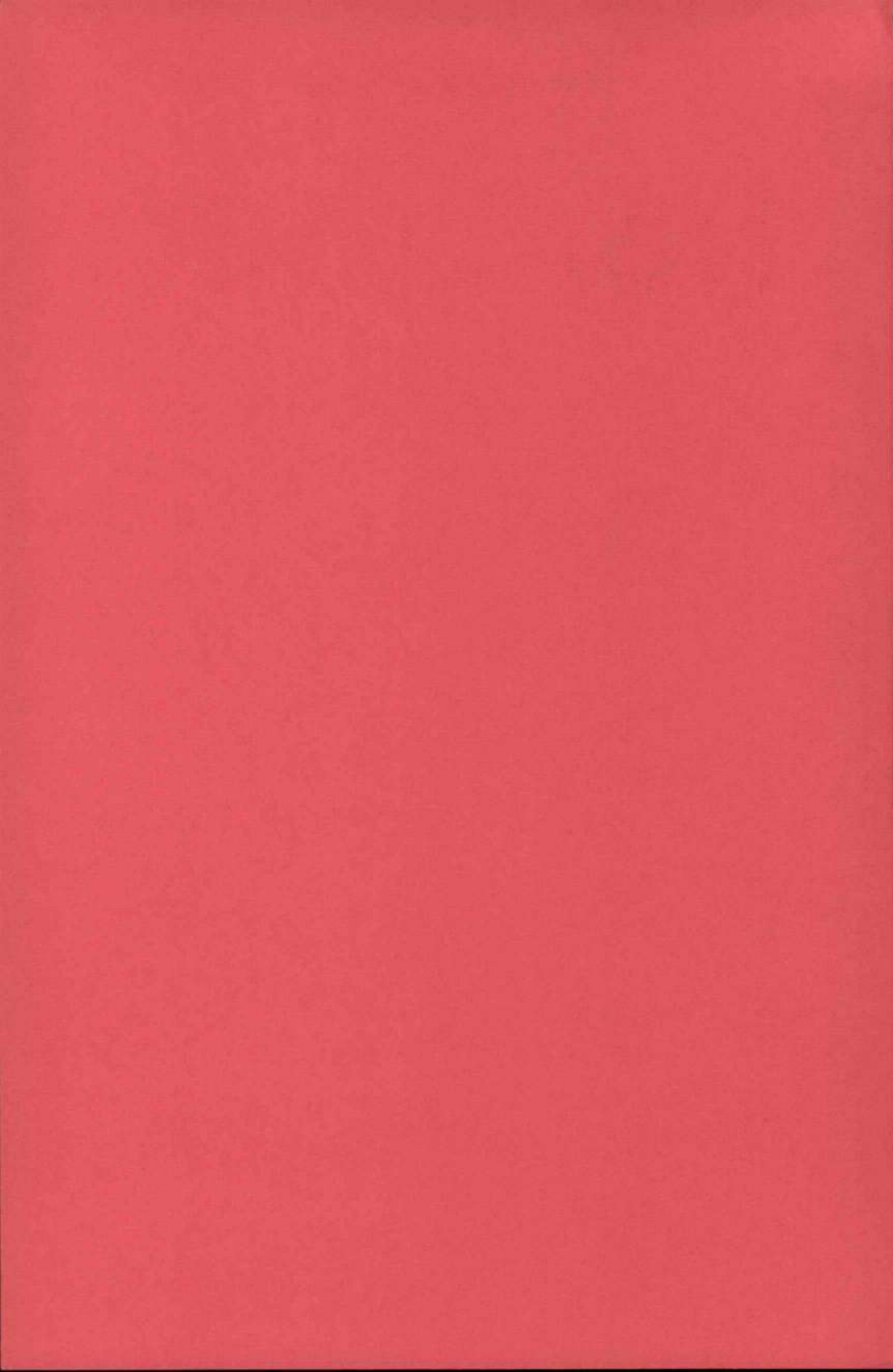
Les eleccions, element clau

Comunistes i parlamentarisme

Classe obrera i crisi econòmica

Per una política lingüística

La Carta 77

nous horitzons

Número 33. Abril de 1977

Director-gerente: F. Detrell

Redacció: Patriotismo, n.º 142. MEXICO-18, D.F.

Administració: Correggio, n.º 32 bis. Ciudad de los Deportes

MEXICO-19, D.F.

Publicació mensual

Presentació

Pàg. 2

PROBLEMES DE LA DEMOCRÀCIA

Les eleccions, element clau de la nostra estratègia,

per Màxim Loizu

Pàg. 3

Els comunistes i el parlamentarisme,

per Joaquim Sempere

Pàg. 9

La lluita sindical davant la crisi econòmica,

per Antoni Lucchetti

Pàg. 17

Treballadors de premsa: una experiència sindical,

per Andreu Claret Serra

Pàg. 29

Per una política lingüística democràtica,

per Francesc Vallverdú

Pàg. 39

Servitud domèstica i condició femenina,

per Anne K.

Pàg. 45

Ecologia, capitalisme i socialisme

Pàg. 48

Construir un partit de masses,

per Joan Sanjuan

Pàg. 51

Com es desvirtua la democràcia

(Document del Senat nord-americà)

Pàg. 55

DOCUMENTS

La Carta 77

Pàg. 59

LLIBRES

Qué es el comunismo,

de S. Sánchez Montero

Pàg. 63

La historia,

de Josep Fontana

Pàg. 64

PRESENTACIÓ

NOUS HORITZONS anuncia als seus lectors la seva aparició mensual a partir del número present.

Amb aquest canvi de periodicitat, NOUS HORITZONS vol posar-se a l'alçada dels canvis sobrevinguts al país. Vol esdevenir una més directa de combat. L'activació del procés històric ens exigeix una presència més continuada i freqüent.

NOUS HORITZONS es proposa de ser, a partir d'ara, una revista política destinada principalment a la reflexió i a l'aprofundiment —lligats inseparablement al debat— entorn de la lluita per la democràcia i el socialisme. Vol adreçar-se sobretot als homes i dones que, militants o no i sigui quina sigui la seva condició, se sentin o vulguin sentir-se protagonistes d'aquesta lluita.

Amb els canvis presents, NOUS HORITZONS no adopta encara una fórmula definitiva, espera la seva publicació i difusió plenament legals a Catalunya. Però aquesta provisionalitat no ens excusa de cap compromís amb el nostre públic lector.

Les eleccions, element clau de la nostra estratègia

Màxim Loizu

En tota la nostra història, els comunistes no hem tingut amb prou feines ocasions de portar a efecte una pràctica electoral. És, sobretot, ara, quan després d'un període prolongat de lluita incessant per les llibertats som un component essencial de la societat i de la construcció de la democràcia, que les eleccions comencen a ser un element important en l'estratègia del nostre partit. I això és així per aquestes raons:

a) Les properes eleccions «tenen una gran importància en el procés de la conquesta, pel poble, de les llibertats democràtiques» (declaració del CE del PCE). En efecte, si la intenció del govern actual és reduir al mínim la influència de l'esquerra és perquè sap que una esquerra fortament representada a les properes corts, tot i ser minoritària, pot imprimir un curs diferent al caràcter d'aquestes corts i a la constitució del país.

b) La nostra concepció del socialisme com un procés de continu desenvolupament de les llibertats a través de la via democràtica col·loca al centre de la nostra estratègia el sufragi universal. No és l'únic element, però sí que esdevé imprescindible perquè el consens obtingut en les mobilitzacions populars i en el treball polític i ideològic del partit queda reflectit en cada període amb la màxima exactitud. I no solament reflectit, sinó legitimat davant del conjunt de la societat. La via democràtica al socialisme converteix, doncs, el sufragi universal en part consubstancial de la nostra estratègia.

c) Els resultats d'unes eleccions constitueixen una fotografia més o menys fidel del grau de suport popular a les diverses forces polítiques d'un país. Per tant, una fotografia de la correlació de forces socials, de les classes socials que sustenten els partits polítics. Serà més fidel si hom aconsegueix d'imposar unes normes autènticament democràtiques (igualtat d'oportunitats per a tots els partits, accés als mitjans de comunicació, màxima proporcionalitat, control dels resul-

tats, etc.); pot ser inexacta amb sistemes i normes electorals imperfectes, que es prestin a la manipulació, com s'esdevindrà probablement en les que se celebrin properament a l'Estat espanyol; i és una fotografia trucada si les eleccions són una farsa, si no es basen en el sufragi directe i en les llibertats polítiques sense exclusions, com en la «democràcia» orgànica de la dictadura franquista. Però, en els dos primers casos, aquests resultats són com un balanç que cada força fa del treball realitzat abans, com un balanç que la pròpia població fa d'aquest treball. En les properes eleccions, l'esforç del partit ha d'anar encarrilat a traduir en el màxim nombre de vots i d'escons el treball fet durant tots aquests anys d'incessant combat per la llibertat i la democràcia: el treball entre la classe obrera i per la reconstrucció del moviment obrer, entre els camperols, a la universitat, entre els professionals, en les organitzacions ciutadanes, entre els cristians, etc.

És evident que les eleccions no són un fi en elles mateixes i que tampoc no són l'única forma de lluita en la nostra concepció estratègica del canvi social. La lluita sindical, la mobilització ciutadana, la lluita ideològica, la lluita per la descentralització i la democratització de l'estat, la presència acrescuda dels treballadors a la vida cívica, política i social, com també a les institucions, són igualment elements irrenunciables. Com ho és la vaga política, com a forma elevadíssima de lluita de les classes treballadores, que expressa, en un moment crucial, la decisió de canvi o el rebuig generalitzat d'una temptativa d'involució o d'atac a les conquestes populars.

Però no és pas menys evident que sense eleccions fóra pràcticament impossible legitimar davant de tota la població la nostra capacitat en direcció i el suport obtingut, per exercir-la, entre una majoria de treballadors. I perquè aquests puguin traduir a nivell polític l'hegemonia assolida en altres terrenys, necessiten mostrar a cada moment la força que els confereix la simpatia i el suport guanyats entre la població. Una actitud hostil o menyspreativa envers la prova electoral els faria aparèixer com a temorencs a sotmetre's a la voluntat de la majoria.

En les properes eleccions ens trobem amb unes condicions que ens són especialment adverses. Com deia la declaració del Comité Central del PSUC, són unes eleccions «per a» la democràcia. El govern Suárez ha suprimit la finestreta, però ha creat una ficció monstruosa i aberrant en erigir-se en jutge de

la licitud o il·licitud dels partits i enviar al Tribunal Suprem dossiers que no considera «del seu grat». O ha permès que apareguin sigles que recorden el Partit Comunista i darrere de les quals s'amaguen actes criminals. La intenció és clara: aconseguir que arribem a les eleccions en les pitjors condicions possibles. La prohibició sistemàtica d'actes públics, mítings i presentacions, com també el retard de la nostra legalització fins a l'últim moment són part d'aquest pla (dirigit també, d'altra banda, contra un altre sector de l'esquerra, com el PSOE, en permetre l'existència d'un altre partit amb les mateixes sigles, a la vigília de les eleccions, a més a més).

Però precisament perquè aquest pla —en el qual cal incloure el projecte governamental de crear un partit «institucional» que assegurés l'absoluta i permanent hegemonia electoral de la dreta conservadora— palesa l'enorme importància de la propera contesa, fóra suïcida per part nostra minimitzar el seu abast i posar en perill la nostra presència, legitimada pel vot comunista. Així ho han entès les diverses declaracions que, pel que fa al cas, han anat fent els òrgans de direcció del PSUC i del PCE, no solament afirmant la necessitat de participar a les eleccions, tot i sense plenes garanties, sinó el caràcter d'aquesta tasca: «No hi ha tasca més democràtica, més transformadora, més revolucionària en aquests moments, que guanyar-les; per aquí passa indefectiblement la nostra ambició de conquerir la llibertat, la nostra aspiració a construir a Espanya el socialisme en la democràcia.»

Hi ha tres objectius que hem de perseguir en aquestes eleccions:

1. *Guanyar el màxim nombre de vots.* Aquest és l'objectiu primordial. «Anem a les eleccions amb el propòsit d'obtenir milions de vots per a les candidatures del Partit Comunista d'Espanya», diu l'esmentada declaració del PCE. Però no és més transformadora, més revolucionària en aquests moments, pas possible guanyar milions de vots per al PCE i el PSUC si no ens plantejem una campanya electoral que arribi a franges de la població que amb prou feines hem tocat i el vot de les quals serà decisiu. No n'hi ha prou amb fer campanya entre els més o menys convençuts, que són els qui assisteixen als mítings, assemblees i altres actes del partit. Encara que aquests convençuts fossin centenars de milers —i

PROBLEMES DE LA DEMOCRÀCIA

ho han de ser i hem de mobilitzar-los—, l'únic percentatge representat pels seus vots seria ínfim. Només amb aquest percentatge podríem aparèixer davant del país com una força exigua i inoperant.

Per consegüent, per tal d'aconseguir que Catalunya envii al Parlament espanyol una bona representació del PSUC, cal cercar, a més a més, formes de relació àmplies i flexibles amb una població que ha de donar el seu vot, la seva confiança, a qui li ofereixi garanties concretes de progrés. Per guanyar aqueixa massa d'electors per al vot comunista, no podem reduir la campanya electoral a una campanya ideològica. Tampoc no podem limitar-nos a «passar factura» dels nostres mèrits, guanyats, sens dubte, en quaranta anys de combat per la llibertat. Hi ha una colla de criteris d'enorme importància per a l'èxit de la nostra campanya. En primer lloc, el de proposar i prometre allò que som capaços de fer i que, en les actuals circumstàncies, és susceptible de ser comprès i assimilat per una majoria àmplia de l'electorat. En segon lloc, el d'aparèixer amb les nostres característiques de partit nacional català, partit dels treballadors, partit democràtic i partit de la transformació social. En tercer lloc, el de mostrar una imatge normal i normalitzada del partit; l'intent del govern de fer-nos aparèixer com a «especials», com a «diferents» de la resta de les forces i partits, ha de ser derrotat amb la determinació ferma d'exercir amb tota naturalitat, des d'ara mateix, el dret a la vida política plena, precisament sense arrogar-nos cap tint d'«especialitat». Som un partit diferent com ho és cada un dels altres partits entre si, però som un partit no diferent en la mesura que estem inserits en la societat i que el nostre projecte i la nostra política parteixen de la història i de la realitat del país. Ens interessa que ens votin la classe obrera, la dona treballadora, l'empleat, l'intel·lectual i qualsevol sector social que vegi en nosaltres, en la nostra actitud i en la nostra pràctica política, més que no pas en les nostres proclames, millors garanties que no en qualsevol altre partit per caminar cap a la democràcia i per consolidar-la i estendre-la a tots els terrenys.

2. *Guanyar la major quantitat d'escons a les Corts*, a fi d'exercir una influència real en l'elaboració de la política nacional i de la futura constitució. No es tracta, doncs, d'aconseguir uns quants escons perquè els comunistes donin testimoni de la seva existència i dels seus projectes davant de la nació. *Es tracta d'obtenir el major pes possible a les Corts perquè el partit pugui ser un dels elements determinants en*

la configuració del seu caràcter constituent. Si la nostra influència és menyspreable, i si ho és també la del conjunt de l'esquerra, les corts poden adquirir el caràcter de continuistes, la constitució pot transformar-se en una joguina en les mans de la dreta reaccionària, i el futur del país en un futur hipotecat durant un llarg període. Si, al contrari, constituïm a les properes corts una minoria amb pes, de la qual no és possible prescindir, els comunistes podrem afrontar la gran tasca d'elaborar, juntament amb altres forces, les línies mestres d'una constitució àmpliament democràtica, on es contingui no solament la plena garantia per a l'exercici de tots els drets nacionals, polítics, sindicals, econòmics i socials, sinó també, i sobretot, les bases de la transformació de la societat i de l'estat. En invitar milions de ciutadans que votin al Partit Socialista Unificat de Catalunya, que votin PSUC, ho hem de fer tot convençent de la necessitat d'una força autèntica d'esquerra al Parlament per tal d'evitar un retorn enrere o un pas fet a mitges cap a la democràcia; per tal d'influir en el contingut democràtic i progressiu de les corts; per tal que pugui ser garantia en el procés constituent; per tal d'assegurar un contrapès eficaç a una dreta que, des del propi govern i disposant d'amplis ressorts de poder, vol des d'ara tenir tots els trumfos a les seves mans per reconvertir, per altres mitjans, les corts en la finca particular que fins ara han estat.

3. *Aprofitar les eleccions i tot el desenvolupament de la campanya per enfortir el partit i estendre'l a totes les zones on encara no ha arribat.* És en aquest sentit que podem parlar d'«aprofitar» les eleccions. Com més encertada sigui la campanya, com més aconseguim de penetrar en extenses capes de l'electorat, més gran serà la possibilitat d'assegurar una presència organitzada a cada racó del país. Les eleccions seran un element clau en l'enfortiment del PSUC en la mesura que milions d'electors vegin, precisament en els comunistes, no a simples instrumentalitzadors, utilitzadors del moment electoral, sinó una força conscient del fet que el seu èxit a les eleccions comporta una tremenda responsabilitat davant del país; una responsabilitat que assumim des d'ara i que concerneix la integritat, l'equilibri i la fermesa amb què afrontarem la tasca de construir la nova democràcia. Una democràcia en la qual les classes populars tinguin assegurada una presència i una influència irreversibles; una democràcia en la qual puguem, en nombre i convicció cada cop més grans, abordar els grans problemes de la transformació social.

Els comunistes i el parlamentarisme

per Joaquim Sempèrè

Durant anys els comunistes, inspirant-se en l'exemple revolucionari soviètic, van considerar que el pas al socialisme només era possible a través de la ruptura del sistema parlamentari burgès —allà on existís— i la seva transformació en un nou tipus de democràcia, de caràcter proletari, exemplificada en els *soviets* russos. El comunistes de l'Europa occidental, on el parlamentarisme tenia tradició, veien les assemblees representatives com a instrument útil per amplificar la propaganda del socialisme i per organitzar les masses treballadores socialistes, però no com una institució capaç per ella mateixa d'una funció real de representació i de govern democràtics.

No sols a Rússia van sorgir institucions de democràcia proletària amb funcions estatals. També van sorgir «consells obrers» a Alemanya, Hongria, Itàlia i altres països, i els sindicats i partits obrers van tenir un paper equivalent a l'Espanya revolucionària de 1936-1939.

El moviment obrer europeu va tenir fracassos importants, que van culminar amb l'ascens del feixisme i el nazisme. Les causes d'aquests fracassos són diverses. La burgesia va demostrar que tenia encara moltes reserves econòmiques, socials i polítiques enfront de la classe obrera. El reformisme va treure vigor a l'ofensiva dels treballadors. Però també influí el fet que l'avantguarda més combativa del moviment obrer —els comunistes— no va saber fondre la defensa de les conquestes democràtiques existents amb la lluita pel socialisme, sinó que va establir una mena de contraposició entre «democràcia burgesa» i «democràcia proletària». Només la liquidació de la democràcia burgesa pel nazifeixisme va portar els comunistes a una reconsideració seriosa de la seva política. Els Fronts Populars foren l'inici d'un viratge del qual ara traiem les darreres conseqüències. Avui els comunistes occidentals reconeixen la importància dels parlaments, i no sols per motius instrumentals, sinó com a institució democràtica representativa a través de la qual es pot expressar la voluntat popular de cara al govern dels països i a través de la qual pot avançar el socialisme.

Limitacions i possibilitats del parlamentarisme

La desconfiança comunista —i anarquista— pel parlamentarisme burgès no és arbitrària. La falsa doctrina liberal de l'estat, segons la qual aquest és neutral i se situa per damunt de les classes, comporta una exaltació també falsa del parlament com a seu de la sobirania popular. De fet el parlament no és més que una part de l'estat, la més «legitimada» perquè emana del sufragi universal, però no la decisiva. El seu poder és sistemàticament retallat pel poder del govern, de l'alta burocràcia estatal i de les forces armades, vinculats de mil maneres al poder econòmic de les classes posseïdores dominants. El sufragi universal sempre ha estat desvirtuat per la dominació ideològica burgesa. No hi ha cap lligam permanent entre elegits i electors; aquests són cridats cada quatre o cinc anys a votar i després no s'arbitra cap forma de control popular sobre els diputats, a excepció d'una «opinió pública» (expressada a través dels diaris i altres mitjans de comunicació) molt manipulada pels interessos dominants. El poder econòmic i el domini de diversos aparells d'estat per les classes dominants permet, d'altra banda, de corrompre i neutralitzar l'eficàcia representativa dels delegats parlamentaris.

**El parlament és sempre, en una mesura més
o menys gran, una conquesta revolucionària
de les masses**

Una crítica completa del parlamentarisme burgès exigiria, de tota manera, una anàlisi històrica, perquè les institucions parlamentàries han sofert modificacions molt substancials fins i tot en el seu contingut de classe. Del sufragi censitari al sufragi universal hi ha el pas d'una dictadura oberta de la burgesia a una dominació exercida a través d'un cert compromís de classes. I dintre dels parlaments contemporanis elegits per sufragi universal, encara hi ha diferències importants que expressen correlacions de forces socials molt diverses en contextos nacionals molt variats.

Però en qualsevol cas és evident que mentre subsisteixi el poder econòmic del gran capital monopolista i la seva influència tentacular sobre l'aparell de l'estat, fins i tot en la més democràtica de les repúbliques burgeses, el parlament no podrà ser mai una expressió de *sobirania nacional* efectiva.

Però malgrat les seves limitacions, la democràcia representativa basada en el sufragi universal és una conquesta democràtica dels pobles, que avui té arrels profundes a Occident. «El Parlament és sempre, en una mesura més o menys gran, un resultat, un punt d'arribada, una conquesta revolucionària de les masses, una conquesta de la revolució democràtico-burguesa de les masses», deia Togliatti.

El moviment comunista ha après a valorar el parlamentarisme i a inserir-hi la seva lluita, fins arribar a considerar que el socialisme no suposa la seva destrucció, sinó el desenvolupament de les seves dimensions més democràtiques i populars, junt amb el seu enriquiment mitjançant formes de democràcia *directa* o *de base* —com expressió de poder obrer i popular—, formes no contraposades sinó complementàries de la democràcia representativa.

En els països capitalistes desenvolupats, on la transformació socialista només és possible avui a través de l'assumpció conscient, per les grans masses, d'un programa socialista, el parlament esdevé camp de batalla principal. L'acció de les forces socialistes, la conquesta d'adhesions més i més amples, es tradueix aleshores en la conquesta de majories parlamentàries que han de jugar un paper clau en la via (democràtica) al socialisme.

Del franquisme a la democràcia parlamentària

Hi ha moltes formes de parlamentarisme, com s'ha vist abans. És important de tenir-ho en compte avui, a l'Estat espanyol, en el trànsit del feixisme a la democràcia. Perquè queda plantejat l'interrogant: ¿a quina mena de democràcia ens dirigim?

Encara que el govern reformista eviti amb molt de compte de parlar de «període constituent», és evident per a totes les forces polítiques espanyoles que ens trobem en un període de liquidació de les institucions i lleis franquistes, «constituent», per tant, d'un nou sistema polític. Els reformistes de l'oligarquia financera i terratinent pretenen no pròpiament impedir el procés constituent, sinó donar-li la forma menys brusca possible —per evitar que es desfermin de cop les energies populars contingudes i pesin «excessivament» en la batalla política— i de culminar-lo amb un text constitucional favorable al seu domini de classe.

A causa de la iniciativa que el govern Suárez ha sabut portar i de la subsistència de molts mecanismes de poder dictatorial (governadors civils, batlles, aparell del Movimiento, etc.), i de la relativa desorganització dels partits obrers i democràtics, les primeres eleccions a corts donaran previsiblement un pes preponderant a la dreta i al centre-dreta, que tendiran a imposar limitacions constitucionals a la nova democràcia. Què passarà amb la institució monàrquica? ¿Com es resoldrà l'aspiració autonòmica nacional de Catalunya i la dels altres pobles de l'estat espanyol? ¿Quin sistema electoral serà adoptat?

El comunistes, l'esquerra i totes les forces democràtiques haurien d'anar a les eleccions amb clarividència respecte a les dificultats de contrarestar el pes de la dreta en les primeres corts elegides. I alhora amb la convicció que la batalla

**Mentre subsisteixi el poder econòmic del gran capital
i la seva influència tentacular sobre l'aparell d'estat,
el parlament no podrà ser mai una expressió
de sobirania nacional efectiva**

constitucional no s'acabarà amb les eleccions. El parlament —les Corts espanyoles— donaran als demòcrates una plataforma política de potència enorme, no somniada en quatre decennis de dictadura. Però alhora els demòcrates hauran de ser capaços de fer valer, i de traduir en força parlamentària, la forta pressió democràtica d'un país sotmès a una llarga privació de drets democràtics. La batalla de les Constituents, doncs, no s'acaba amb les eleccions ni vindrà mecànicament determinada per les majories i minories resultants a les Corts. Les masses encara tindran molt a dir de cara a la nova constitució.

L'aprovació d'un text constitucional, d'altra banda, no clou les qüestions. Els partits obrers i democràtics es poden veure confrontats amb constitucions insatisfactòries, que exigeixin lluitar per nous canvis constitucionals; aquesta és la situació, a França, a partir de la implantació de la V República per De Gaulle. O es poden trobar amb textos constitucionals satisfactoris que permetin un marge molt ample de transformacions socials (com a Itàlia amb la Constitució de 1947, que permetia als comunistes plantejar-se l'avenç al socialisme «a través de la democràcia, és a dir, acceptant i respectant el principi de la majoria lliurament expressada»); en aquest cas, la batalla es desplaça al terreny de les interpretacions i apli-

PROBLEMES DE LA DEMOCRÀCIA

cacions concretes de la constitució per part dels governs, dels alts tribunals, de la burocràcia estatal, etc.

Una constitució és un text escrit, que no garanteix en ella mateixa la seva aplicació, la qual depèn sempre de la correlació de forces. El parlamentarisme és expressió d'un cert compromís entre les classes, basat en l'acceptació comuna d'unes regles del joc que permetin una confrontació pacífica i regulada de les diverses forces en presència. Aquest compromís i aquesta acceptació de les regles del joc no s'ha de confondre amb acceptació del sistema capitalista. Es pot acceptar el parlamentarisme tot rebutjant el capitalisme i lluitar contra ell. Tot i que no són independents, una cosa és el sistema social i l'altre el marc polític.) La lluita de classes s'expressa aleshores, també, en l'aplicació i interpretació del text constitucional. La Constitució de la República Federal alemanya, per exemple, obliga a fer públic el finançament dels partits polítics. Però no hi ha reglaments que concretin aquesta obligació; al contrari, el finançament secret dels partits polítics pels grans grups financers (és a dir, allò que la Constitució pre-

**Les primeres eleccions a corts del postfranquisme
seran l'inici d'una llarga marxa; la batalla
constitucional no s'acabarà amb les
eleccions ni es desenvoluparà només entre
les parets del parlament.**

tenia d'evitar) ha rebut fins i tot privilegis fiscals. A Itàlia, l'atribució a les regions d'una àmplia autonomia, establerta en la Constitució de 1947, ha trigat més de vint anys a dur-se a la pràctica. Només la lluita i la pressió de les forces democràtiques més avançades ha aconseguit trencar el bloqueig que la Democràcia Cristiana havia imposat a una exigència constitucional tan important com aquesta.

Aquests dos exemples són clars. En el primer cas, són les forces conservadores les que han imposat la seva interpretació del text constitucional; en el segon cas, han estat les forces populars avançades després de molts anys de lluita. Això vol dir que la història de l'ordenació política de les nacions no es fa entre les parets dels parlaments només, sinó també al carrer, amb la pressió de les masses, des de les planes dels diaris, des dels centres de cultura; en suma, en una dialèctica entre l'activitat parlamentària estricta i el conjunt de la vida nacional.

Les primeres eleccions a Corts del postfranquisme seran

doncs l'inici d'una «llarga marxa» en què la lluita democràtica i socialista farà un salt impressionant gràcies al nou marc de llibertat, sigui com sigui. Aquest marc, però, caldrà lluitar aferrissadament per eixamplar-lo. A Catalunya, l'objectiu primer i principal serà la nostra normalització constitucional, és a dir, el restabliment de la Generalitat i el Parlament de Catalunya, en el marc provisional de l'Estatut de 1932, tal com venim reclamant les forces democràtiques.

Pot jugar el Parlament un paper en les transformacions socialistes?

Si la transformació socialista només és possible avui mitjançant l'assumpció conscient per les grans masses d'un programa socialista, la lluita per guanyar la majoria al parlament és decisiva, lluita que és inseparable del combat per una constitució el més democràtica possible, el més oberta possible a canvis d'estructura social, i per una aplicació el més avançada possible de la lletra de la llei.

És cert que una majoria parlamentària no és suficient per emprendre les transformacions socialistes, perquè el canvi només és possible si es resol favorablement la correlació militar de forces (la neutralitat real del gros de les forces armades pot ser una manera de resoldre-ho). Però una majoria parlamentària legítima, dóna als canvis socialistes una base política per prendre les iniciatives susceptibles de vèncer les inevitables resistències de la reacció nacional i internacional: l'atac polític, el sabotatge econòmic, la subversió violenta o la contrarevolució armada.

Un objectiu de normalització constitucional per als catalans: restabliment de la Generalitat i del Parlament de Catalunya

Una força revolucionària com un partit comunista no pot, doncs, oblidar, quan busca aquesta necessària legitimació del canvi que representa una majoria parlamentària per al socialisme, que cal buscar paral·lelament les condicions que permetin d'acumular forces per tal de vèncer, en els moments dels enfrontaments decisius, les resistències reaccionàries. Aquestes condicions vénen donades, en principi, per la sòlida organització dels treballadors i de les masses populars, la seva disposició combativa a defensar la democràcia, l'acció política

i ideal sobre els diversos aparells de l'estat per tal d'aconseguir la seva neutralitat en els conflictes polítics, etc. Un partit comunista tampoc no pot oblidar que un trànsit democràtic al socialisme no es resol amb la simple conquesta d'una majoria al parlament i d'un govern revolucionari, sinó que ha de superar les dificultats que no deixarà de crear la reacció interna i internacional; per exemple, creant malestar en el poble mitjançant el boicot econòmic. Només desenvolupant entre les masses populars una consciència i una voluntat democràtiques i nacionals serà possible d'abordar amb èxit la lluita contra tals dificultats.

Totes aquestes perspectives i les tasques que se'n desprenen fan concloure que el partit que aspiri a ser capaç de dirigir un procés democràtic al socialisme no pot ser un partit «electoralista». Ha de ser, sí, un partit electoral i parlamentari, capaç de recollir molt vots. Però ha de ser alhora un partit d'opinió i de combat, capaç de transformar les consciències en funció de programes clars i capaç d'organitzar les masses populars de cara a una activitat sindical i política combativa. Aquestes són, al meu parer, algunes de les coordenades principals de l'actuació comunista respecte al parlamentarisme.

Febrer de 1977

BIBLIOGRAFIA

Hi ha pocs elements de teoria de l'estat i de crítica de la democràcia burgesa en els clàssics del marxisme. Es poden trobar indicacions interessants en les següents obres de Marx: «Entorn de la crítica de la filosofia del dret de Hegel» i «La qüestió jueva» (publicats al volum titulat *La Sagrada Família*, Ed. Grijalbo), *Les lluites de classes a França, 1848-1850*, *La guerra civil a França, 1871* i altres. El pròleg d'Engels a *Les lluites de classe a França, 1848-1850* (publicat en castellà per Ed. Avance amb el títol de *La revolución de la mayoría*) examina el paper de la democràcia representativa en l'avenç del moviment obrer. El llibre clàssic de Le-

nin sobre el tema és *L'Estat i la revolució*. Una bona síntesi de la teoria i la pràctica leniniana sobre la qüestió la tenim en el llibre de Christopher Hill *La revolución rusa* (Ed. Ariel).

Per anàlisis més actuals de la democràcia representativa en països capitalistes es pot consultar *Sociedad antagónica y democracia política*, de Wolfgang Abendroth (Ed. Grijalbo), i els núms. 1 i 2 de la revista *Taula de canvi*, amb articles de Norberto Bobbio («Hi ha una doctrina marxista de l'estat?») i «¿Quines alternatives hi ha a la democràcia representativa?», Umberto Cerroni («¿Existeix una ciència política marxista?»), Pietro Ingrao («Democràcia

PROBLEMES DE LA DEMOCRÀCIA

burguesa o stalinisme? No: democràcia de masses», Joaquim Sempere («Les relacions entre democràcia i socialisme en la tradició de la III Internacional»), Josep Pallach («El socialisme democràtic a Catalunya»), Gregori López Raimundo («Democràcia política i socialisme»), Isidre Molas («Socialisme i democràcia: reflexions teòriques sobre alguns temes d'estratègia») i Jordi Borja («Socialistes i comunistes davant la democràcia»); es tracta de posicions de socialistes i comunistes sobre el tema. Al núm. 1 de *Matèries* hi trobem els articles de Er-

nesto García («Acotaciones a un debate italiano sobre democracia y socialismo») y Robin Blackburn («La teoría marxista de la revolución proletaria»).

Sobre Itàlia es pot consultar, en italià, el llibre de Giuseppe Vacca, *Saggio su Togliatti* (Ed. De Donato), compendi del pensament del dirigent del PCI; Ugo Rescigno, *Costituzione italiana e stato borghese* (Ed. Savelli), que examina analíticament des de l'esquerra les relacions entre parlamentarisme italià i dominació burgesa (l'autor era militant del PSIUP).

Allò que havíem d'afermar a qualsevol preu era la presència a la Itàlia capitalista, també sota el règim tirànic en el qual s'havia organitzat, d'una força antagonista irreductible, impossible de suprimir, arrelada a la classe obrera i al poble i segura del propi pervindre.

Togliatti (1961)

La lluita sindical davant la crisi econòmica

Antoni Lucchetti

El moment actual de canvi polític s'emmarca en una situació de greu crisi econòmica que condiciona moltíssim tot el procés. El fre que aquesta situació econòmica pot representar pel moviment obrer és evident. La patronal i el govern, una i altra vegada, volen fer anar l'aigua al seu molí parlant del «pacte social» com la panacea infalible. Cal reflexionar sobre l'abast i el significat de la crisi econòmica, del diferent sentit que, pel moviment obrer i per la patronal, té l'anomenat «pacte social», com es plantegen les reivindicacions i la negociació per fer front a la crisi econòmica, i quin paper han de jugar les mobilitzacions obreres.

Els trets fonamentals de la crisi, al nostre país, s'han d'analitzar a la llum de tres factors d'abast mundial: 1) La mateixa *crisi estructural del sistema capitalista* que no produeix béns i serveis amb l'objectiu principal de satisfer les necessitats humanes —com avui permetrien les forces productives—, sinó per guanyar els màxims beneficis que permetin una constant acumulació i reproducció del capital. 2) La nova situació creada a partir del descobriment que hom ha fet de la importància política i econòmica que tenen les *primeres matèries* —principalment el petroli—, per part dels països subdesenvolupats productors de les mateixes, i de la instrumentalització que els Estats Units i les multinacionals en fan. 3) Excepte per els països forts econòmicament (Estats Units, Alemanya Federal i Japó), la recuperació encara no s'albira.

Els greus problemes que pateix el país vénen tant d'aquesta crisi general del sistema capitalista, en els seus aspectes estructurals i conjunturals, com dels defectes específics del model de creixement imposat pels anys d'autarquia primer, d'intent de liberalització després, i de desenvolupisme tecnocràtic en acabar el pla d'estabilització de 1958-59.

Avui la crisi a l'estat espanyol presenta les següents característiques:

1. *Una inflació creixent.* Mentre les xifres oficials donen el 1976 un creixement de l'índex del cost de la vida d'un 19,77 per cent, la realitat és molt més greu. Fins i tot aquesta xifra oficial queda molt per sobre de la que ha estat la mitjana als països de l'OCDE (8,5 %), demostrant d'aquesta manera les deficiències estructurals de la nostra economia, i com no es pot culpar només les primeres matèries —que han pujat igual per a tots els països—, i als salaris, que han estat oficialment congelats durant tot aquest temps.

El motor de la inflació no és més que l'intent dels empresaris, de defensar la seva taxa de guany, el seu percentatge de beneficis, enfront dels embats reivindicatius de la classe obrera, la qual davant d'uns nivells salarials molt baixos comparats amb Europa, i d'unes taxes d'inflació com les que ha patit tots aquests darrers anys, no pot sacrificar-se a augments iguals als d'un cost de la vida calculat qui sap com, i sempre molt inferior a la realitat simplement apreciable cada final de mes.

L'índex del cost de la vida ha sofert a través dels anys moltes i severes crítiques, des d'angles molt diferents, però totes enfocades a demostrar la falsedat dels seus resultats. Ni tan sols s'han atrevit, les autoritats que maniobren aquest índex, a publicar —veieu quina cosa tan senzilla—, els preus dels quals parteixen a cada «província» per tal d'arribar a l'índex, malgrat que se'ls ho ha demanat moltes vegades, a fi de controlar d'alguna manera la fiabilitat dels seus càlculs.

A part d'això, sembla que els canvis introduïts en la llista dels productes que intervenen en l'índex i la seva ponderació, els quals s'havien de publicar a partir d'aquest any, han donat uns resultats «impublicables» pel fet d'estar ja el mes de gener per damunt del 3 %.

Durant 1976, el pa ha pujat en un 30 %, les patates en un 34 %, el cafè en un 130 %, la compra de la vivenda en un 40 per cent, les sabates en un 40 %, el tabac en un 35 %, les autopistes en un 30 %, etcètera.

Recordem només que, segons les mateixes estadístiques oficials, un salari actual de 25.000 pessetes equival a:

20.869 pessetes de gener de 1976
15.517 pessetes de gener de 1974
12.662 pessetes de gener de 1972
10.813 pessetes de gener de 1970

(Font: E.A.L. INFORMA, Febrer 1977.)

2. *Estancament de la inversió.* La crisi s'arrossega des del segon semestre de 1974, encara que a Europa i altres països de l'OCDE ja havia esclatat un anys abans. L'acceleració en el ritme de creixement mundial que a la primera meitat de 1976 assenyalaven els indicadors econòmics, ha sofert una parada segons les darreres dades. A Europa, la recuperació encara trigarà, i a l'estat espanyol, per tant, s'arrossegarà aquesta situació durant un període encara llarg de temps.

La inhibició dels empresaris envers les inversions es deu, a part de la manca de comandes, al desconcert polític, que no els permet tenir confiança en el futur. Una certa manca de coherència i la inestabilitat de les mesures econòmiques que pren el govern, que ni vol ni es pot comprometre a donar una sortida a la crisi, agreugen aquesta incertesa.

Per als empresaris encara és una incògnita el tipus de relacions laborals que es poden establir, i acostumats com estan a les facilitats que durant 40 anys han tingut per utilitzar unes lleis repressives contra la classe obrera i les seves organitzacions sindicals, aquesta incògnita els fa frisar. ¿Com serà el dret de vaga? Quin contingut tindrà la llibertat sindical? ¿Es permetrà fer assemblees dins de les empreses? ¿Es podrà acomiadar lliurement, fins i tot els representants sindicals? Totes aquestes incògnites influeixen en els programes d'inversió. El restabliment de les llibertats democràtiques comporta un cost, i les indecisions de la reforma porten el país al desastre econòmic. La manca d'inversió vol dir augment de l'atur, i aquesta significa menys ingressos familiars, menys consum, menys demanda, i com una cadena, una altra vegada menys inversió.

3. *Creixement de la taxa d'atur.* Segons l'INE, al segon trimestre de 1976 hi havia 729.000 treballadors aturats. Com assenyalava un informe publicat recentment per EAL (Equip d'Anàlisis Laborals), de cada 1.000 treballadors, 55 estaven parats, dels quals només 17 cobraven el subsidi d'atur.

Altres xifres, en canvi, donen un total de quasi un milió d'aturats, que vindria a representar un 7,9 % de la població activa.

4. *Empitjorament de la situació al camp,* i molt en concret de les condicions de vida de la seva població. Disminució de la producció i encariment dels seus productes, que repercuteix en la cistella de la compra i en el malbaratament pel fet de comprar-los a altres països.

5. *Endeutament creixent amb l'exterior.* El fort dèficit de la balança comercial (comprem més del doble del que venem

a l'exterior), presuposa una forta quantitat de diners que ha de sortir del país. Això s'agreuja amb la fuga de capitals, que s'ha xifrat a la premsa en un 20-25 % del diner circulant, és a dir, més d'un bilió de pessetes.

L'atur i la inflació, lògicament, es tradueixen en un empobriment de les condicions de vida de la classe treballadora, que veu com disminueix el poder de compra del seu salari familiar com a resultat d'haver de prescindir d'hores extres, de primes de producció, de veure congelats els seus salaris, de trobar-se sense feina a vegades un membre de la família, etc. I no diguem l'angoixosa situació dels perceptors de rendes fixes (pensionistes, persones que cobren el subsidi d'atur, etcètera).

Per altra banda, s'ha de recordar que la crisi no colpeja tampoc d'igual manera les petites i mitjanes empreses de sectors productius en declivi (tèxtil, per exemple), que a les de sectors en creixement i per descomptat, a les empreses vinculades al capital bancari o a l'estat, i a les monopolistes i multinacionals.

Empresaris pel «pacte social»

Davant de la situació de crisi comença a plantejar-se amb insistència per part de sectors importants de l'empresariat i de l'estat, la necessitat d'«un pacte social». Es tracta que els obrers renunciïn, mentre duri la crisi econòmica i la situació de canvi polític, a la lluita reivindicativa, a fi de no agreujar la inflació amb puges de salaris molt per damunt dels augments del cost de la vida, de no perdre hores de treball en vagues ni assemblees que facin disminuir la productivitat —al contrari, cal augmentar-la—, i no crear, durant el període que durés el canvi polític, situacions conflictives que alteressin «l'ordre públic» i que posessin en perill la transició pacífica. En definitiva, l'essència del pacte era l'abandó de la lluita de classes, acceptant una desfeta sense ni tan sols presentar batalla, a canvi de res, de promeses de benestar «per més endavant», d'un fals i interessat «salvament» de l'economia del país.

Aquest «pacte social» —que esquemàticament hem descrit segons el formulaven els empresaris—, va ser rebutjat una i altra vegada pels treballadors i les seves centrals sindicals. Fins i tot els treballadors d'empreses com Hispano Olivetti que havien caigut en el parany d'acceptar condicions d'aques-

tes a nivell d'empresa, van reaccionar trencant aviat aquell ominós pacte.

No obstant, el cert és que hi havia una greu crisi econòmica, que el procés de canvi polític no es produïa com els esquemes previstos de «ruptura» havien fet concebre, i que les llibertats sindicals i polítiques encara continuaven en l'enganyós terreny de les promeses. Les lluites de primers d'any 1976 van fer canviar l'estratègia reformista-continuista d'Àrias per una altra, també reformista però més conseqüent, de Suárez, i van arrencar un indult més ampli però encara força insatisfactori. Certes forces burgeses de l'oposició democràtica estaven més interessades que mai en el «pacte social» tal com abans l'hem explicat, com a forma d'assegurar-se una transició política el més favorable possible als seus interessos, a canvi de mantenir una certa unitat de l'oposició i de donar suport a la legalització de tots els partits sense exclusions sobretot els comunistes, i feien córrer amunt i avall l'espantall de l'exèrcit, del búnker i dels seus perills.

En aquest context, el «Real Decreto-Ley» de 8 d'octubre sobre mesures econòmiques era un clar intent d'imposar aquest «pacte social» que per les bones no havien aconseguit. La suspensió de l'article 35 de la Llei de Relacions Laborals, la possibilitat de contractar eventuais, la congelació dels salaris quan no hi hagi acord en les negociacions dels convenis, la no possibilitat de disminuir el temps de treball efectiu, la congelació a deu dies del temps de negociació dels convenis, etc., eren mesures dirigides sobretot a frenar les lluites reivindicatives per defensar el benefici, la taxa de guany de les empreses, i molt en concret de les monopolistes, en millors condicions per a continuar apujant els preus. Arran d'aquest mateix decret, els preus dels automòbils esdevenen lliures, dels pneumàtics, de molts aliments, de la maquinària agrícola, de materials per a la construcció, de primeres matèries, de productes tèxtils, etc.

La resposta obrera a aquesta imposició no es va fer esperar. Pocs dies després, la COS —organisme que agrupa les tres centrals sindicals més importants de tot l'estat espanyol (CC.OO., USO i UGT)—, llença la iniciativa d'una jornada de lluita en contra d'aquestes mesures econòmiques. I el 12 de novembre la resposta al «pacte social per decret» es concreta en dos milions i mig de treballadors que demostren la seva disconformitat d'una manera pacífica i responsable, en una acció de masses que va ser qualificada com «la més important des del final de la guerra civil».

Aquesta mobilització va posar novament sobre la taula el paper que la classe obrera podia i havia de jugar com a motor del canvi polític. Que les centrals sindicals encara il·legals demostrassin aquell poder de convocatòria, és una dada que no es pot minimitzar, com han intentat fer el govern i certs sectors de la patronal.

Després va venir el referèndum, que com era d'esperar —mai una dictadura no ha perdut un referèndum—, van guanyar els reformistes, però demostrant: a) Que l'abstenció havia estat molt elevada, malgrat la manca de llibertat per fer propaganda contra el referèndum enfront de la propaganda massiva a favor seu; b) que el bunker més recalcitrant —un altre part del bunker va votar «sí»—, no representava més del 2,6 per cent del total; i c) que la immensa votació afirmativa responia tant als plantejaments reformistes de Suárez com al desig real de canvi de la majoria de la població. Això explica, en part, perquè en moltes zones de població obrera l'abstenció no va ser més gran.

De fet, el protagonisme de la classe obrera en el canvi polític quedava en un segon pla, malgrat que la mobilització del dia 12 de novembre va ser un moment àlgid. Convenis col·lectius tan importants com els de SEAT, Hispano Olivetti, etc., acabaven en laude, pel fet de no acceptar els treballadors la trampa tan perillosa com el «pacte social», de lligar els augments de salaris a l'empitjorament del sistema de primes. El capitalisme multinacional inicia un viratge tàctic: de l'organització del treball basat en mètodes repressius —el cas de SEAT n'era un clar exemple—, quasi policíacs, es necessita passar, al compàs del canvi polític i sindical que s'apropa, a mètodes més sofisticats, més «científics», per augmentar la productivitat del treball. De la plusvàlua absoluta obtinguda a partir d'una explotació extensiva, vol passar a obtenir una plusvàlua relativa a partir de l'explotació intensiva de la força de treball, molt més difícil d'atacar per part d'unes centrals sindicals que ja comencen a ensenyar l'orella.

A d'altres empreses, en especial al sector serveis, contràriament els convenis es firmen amb millores salarials substancials per als treballadors, i fins i tot amb disminucions de la jornada laboral. De fet, en molts casos (Pegaso), això s'ha aconseguit, i a més a més reduint el temps de vigència del conveni a un any, utilitzant l'argúcia legal de, formalment, no plantejar-lo com a conveni, sinó com a «pacte sindical» (que no té res a veure, com alguna vegada simplistament s'ha interpretat, amb el «pacte social»).

Sectors de la patronal han utilitzat l'espantall de la crisi econòmica per intentar forçar el «pacte social», anunciant tota mena de calamitats en cas de no acceptar la congelació salarial i deixar de fer vaga durant dos anys. Amagaven que la crisi, com hem assenyalat abans, no ha colpejat de la mateixa manera uns sectors productius que d'altres, i que les grans empreses, en general, n'estan resultant beneficiades... i són precisament elles les que reclamen amb més insistència aquest pacte com a panacea.

Per altra banda, la forma com s'han plantejat determinades lluites ha abocat els treballadors a un carreró sense sortida que, de fet, ha tingut les conseqüències d'un pacte social, en crear les condicions per una desfeta sense obtenir ni tan sols avenços organitzatius o d'aixecament de la consciència del conjunt dels treballadors. En aquest sentit, la provocació de la patronal ha jugat un paper important, que no ha sabut ser contrarestat per la iniciativa d'una correcta pràctica sindical.

Dificultats addicionals —i ahora encoratjadores— a tot aquest procés, han estat el desmantellament progressiu de l'OSE («Organización Sindical Española») i la creació paral·lela del AISSP («Asociación Institucional de Servicios Socio-Profesionales») i del CEN («Consejo de Economía Nacional»). S'intenta amb això, per una banda (AISSP), dificultar la negociació directa entre els treballadors i les seves centrals sindicals amb la patronal, i per l'altra, interposar entre aquelles i l'estat un organisme, el CEN, que «filtri» les reivindicacions que d'alguna manera puguin posar en perill l'«statu quo» actual.

L'estratègia de la «sortida progressiva de la crisi»

No obstant les dificultats descrites, el moviment obrer en general, i les CC.OO. en particular, han sabut desenvolupar en tot aquest període una activitat sindical dirigida a millorar les condicions de vida del conjunt dels treballadors, que la crisi, l'atur, la inflació, havien agreujat. Però la crisi, aquesta vegada, dura molt —des de 1967, encara que el cicle darrer comença el 1974—, i la lluita defensiva no és suficient per a trobar una sortida a aquest llarg túnel, en què a més hi ha els entrebancs del canvi polític.

I és en aquest terreny de crisi econòmica i de canvi po-

lític, que apareix la necessitat de cercar una estratègia global que retorni a la classe obrera el protagonisme que li permeti d'aconseguir una democràcia el més avançada possible. Recordem que, històricament, els països que no han sabut trobar sortides progressives a les crisis econòmiques, que no han sabut donar «salts qualitius», s'han vist temptats de prop per l'amenaça de la solució feixista.

És aquí on la classe obrera ha de complir el seu paper de dirigent del conjunt de les classes populars, amb una estratègia global que vagi més enllà dels seus interessos econòmics immediats assumint-ho en funció dels interessos de la majoria de la població. L'espai polític que les eleccions permetran ha de ser utilitzat al màxim, perquè el resultat d'aquestes eleccions, òbviament, serà decisiu i qualitativament distint segons quina sigui la participació de la classe obrera, tant en la seva preparació com en el nombre de vots.

En contra de la formulació del «pacte social» exigit des dels sectors de la burgesia, la classe obrera ha de definir tot un programa a curt termini de «sortida progressiva de la crisi» que li permeti situar-se en millors condicions per avançar en el futur.

El problema previ a abordar és de tipus institucional. Només en el marc de les llibertats polítiques, sindicals i nacionals, tal com les entenen el conjunt de l'oposició democràtica espanyola, és possible de trobar aquesta «sortida progressiva a la crisi», ja que és impensable arribar-hi sense govern d'ampli consens democràtic. I en el punt concret de la llibertat sindical, tal com l'entendem, hauria de començar per la dissolució immediata de l'OSE i de l'AISSP, les atribucions de les quals (negociació col·lectiva; arbitratges; intervenció en plans de reestructuració i en expedients de crisi; control de les oficines de col·locació; control de l'elaboració de l'índex del cost de la vida; assessorament jurídic, tècnic i econòmic, etcètera), haurien de passar a les organitzacions sindicals, igual com el patrimoni de l'OSE. I al mateix temps, la substitució del «Consejo de Economía Nacional» per un organisme de planificació democràtica en què hi fossin presents els sindicats obrers.

Això implicaria l'establiment d'unes noves relacions laborals, en les quals es reconegué el dret de vaga sense traves burocràtiques; el dret d'assemblea; que les negociacions les fessin els mateixos afectats pels convenis; elegits pels seus companys en assemblea; interlocutors vàlids i negociadors representatius per part dels empresaris; l'amnis-

tia laboral; el dret d'acció sindical a l'empresa (mantenir les 40 hores al mes com a mínim pels representants); dret a la informació de la marxa econòmica de l'empresa; a la constitució de comitès sindicals operatius elegits pels treballadors, per a resoldre qüestions de seguretat i higiene i d'organització del treball; dret a la intervenció de les organitzacions sindicals dins de l'empresa en defensa dels interessos dels treballadors, quan aquests ho demanin, etc.

En aquest marc institucional, seria possible de plantejar-se per part de les centrals sindicals la viabilitat d'un programa econòmic per sortir de la crisi. Aquest programa, que ja ha començat a estudiar-se en les seves línies generals per part de CC.OO com una proposta a les forces polítiques de Catalunya, hauria de posar en primer terme les mesures necessàries i possibles per a millorar les condicions de vida dels treballadors, i que, esquemàticament, podríem resumir així:

1. Incrementos sucesius del salari mínim perquè cobreixi, en el termini de temps més breu possible, el pressupost mínim per a una família amb dos fills, avui superior a les 400.000 pessetes. Escala mòbil de salaris en funció de l'índex del cost de la vida i dels augments de productivitat.
2. Elaboració fiable i veraç de l'índex del cost de la vida, controlada per representants de les centrals sindicals, associacions democràtiques de veïns i de consumidors, etc.
3. Tendència al 100 % del salari real en cas de malaltia, invalidesa, accident o jubilació, actualitzat com a mínim segons l'increment real del cost de la vida i amb increments proporcionalment superiors a les pensions més baixes.
4. Estendre l'actual subsidi d'atur a tots els parats, mentre no trobin feina, inclosos els joves que cerquen treball per primera vegada i les dones que volen treballar de nou. Control pels sindicats de les Oficines de Col·locació.
5. Exempció de l'IRTP i de qualsevol altre impost directe sobre els salaris inferiors a 400.000 pessetes anuals.
6. Reduir progressivament l'edat de jubilació fins els 60 anys o als 40 anys de treballar.
7. Reducció progressiva de les hores de treball a la setmana per arribar el més aviat possible a les 40 hores, i reducció de l'horari pels qui realitzen treballs nocturns, penosos, tòxics o perillosos. Control dels treba-

lladors sobre les hores extres, els ritmes i les condicions de producció.

8. Trenta dies de vacances.
9. Reduir el període de prova a 15 dies.
10. No discriminar per raó de sexe o edat. A igual treball igual salari.
11. Increments de les sancions a les empreses que incompleixin la legislació laboral (contractació, jornada, hores extres, seguretat i higiene, etc.).

Acompanyant aquestes reivindicacions, aquest programa immediat hauria de tenir en compte altres qüestions de política econòmica i social, com per exemple:

1. Increment de la inversió pública, especialment en les activitats de major interès social i de més creació de llocs de treball (construcció d'equipaments col·lectius, etcètera).
2. Control eficaç dels preus en els sectors dominats per poques empreses i dels productes de primera necessitat (alimentació, vivenda, transport públic, etc.). No obstant això en cap cas es pot acceptar com a contrapartida capaç de garantir la defensa del poder adquisitiu dels salaris.
3. Gestió i control democràtic de les Caixes d'Estalvi perquè financin activitats d'interès social i control efectiu de la banca com a primer pas per la seva nacionalització.
4. Crèdit oficial que cobreixi les llacunes de la banca privada (petita i mitjana empresa, desequilibris sectorials, comarques deprimides, etc.), amb un control públic i democràtic de les seves concessions.
5. Inici immediat de la reforma fiscal (que paguin proporcionalment més als qui més guanyen, a partir sobre tot d'impostos directes), i de la reforma agrària.
6. Gratuïtat de la sanitat, i estendre progressivament però eficaçment l'obligatorietat i la gratuïtat de l'ensenyament fins els 16 anys. Control democràtic dels fons de la Seguretat Social.
7. Reconeixement del paper que han de jugar les organitzacions democràtiques de representació popular en el seu àmbit específic (associacions de veïns, de consumidors, sindicats, entitats culturals i recreatives, etcètera).

Assolir tots i cada un dels punts d'aquesta mena de «programa mínim per a sortir de la crisi», evidentment, implica,

en el context polític i econòmic en què ens movem, una correlació de forces molt més favorable al moviment obrer que l'actual, tant a l'estat espanyol com a nivell mundial. Davant de l'intent de la patronal i de l'estat de carregar sobre els treballadors el pes de la crisi —i aquesta no és una frase demagògica—, i essent molt realistes a l'hora d'analitzar la correlació de forces existent, no pas favorable a un canvi radical d'«statu quo» polític i econòmic, cal anar a plantejar cada un dels punts d'aquest programa en el doble terreny de la mobilització de la classe treballadora i de la negociació.

Aquest és un tema polèmic, i aquí només voldríem donar uns elements per encetar un debat que ens permetés avançar. És evident que només un govern d'ampli consens democràtic, en el que hi estiguessin representats els partits de la classe obrera, estarà legitimat per portar a terme aquestes necessàries i urgents mesures, emmarcades en un context de canvis estructurals, polítics i econòmics —dels que n'hem apuntat alguns—, a fi de no fer pagar únicament i exclusivament a la classe obrera, com de costum, els plats trencats de la crisi econòmica. I per aconseguir això, els mateixos treballadors s'haurien de dotar dels suficients mecanismes de control, principalment a partir dels sindicats. Es tracta de reconèixer, amb realisme, que pel camí de la inflació —i les mesures econòmiques preses recentment pel govern tenen aquest signe—, no solament la situació de la classe obrera continuarà empitjorant, i difícilment es podrà sortir del cercle viciós de la crisi econòmica amb una correlació de forces més favorables a l'esquerra, sino que, pel contrari, es poden crear unes condicions de desestabilització que afavoreixin a la dreta més autoritària.

Això és el que volem dir, el que volen dir les centrals sindicals quan parlen de «programa de sortida progressiva de la crisi». És evident que amb una altra correlació de forces, avui potser impossible, en lloc de *pacte* seria *imposició* d'unes reivindicacions, que per altra banda, òbviament, no tindrien el caràcter de «mínimes» com les que aquí hem proposat.

Representa aquest «pacte econòmic» la desmobilització de la classe obrera, la renúncia a utilitzar les seves armes de lluita? Creiem que no ha de ser així, que no hauria de ser així. En primer lloc, perquè hi ha un canvi en les reivindicacions proposades, que no van tant a aconseguir millores quantitatives, com a arrencar parcel·les de poder al capital dintre i fora de l'empresa, i això, com es obvi, no es lograrà sense lluita, i potser sense una lluita encara més aferrissada que la

necessària per obtenir un augment salarial, que al cap i a la fi, l'empresari sap que tard o d'hora podrà repercutir en els preus. D'altra banda, són els sindicats burocratitzats i reformistes (exemple Anglaterra) els que tendeixen al pacte social, en existir una distància entre les direccions i la base militant. En canvi, a Itàlia —com serà amb les CC.OO. al nostre país—, l'activa participació dels treballadors en la vida sindical és la millor garantia que els compromisos econòmics no derivaran cap a l'abandó de la lluita reivindicativa.

La lluita ha de plantejar-se el fet de no caure en els paranyes de la lògica dels mecanismes interns del sistema capitalista, de mantenir el moviment obrer una autonomia davant del capital, de no subordinar-se —o millor dit, d'insubordinar-se—, als interessos del capital, contraris històricament als de la classe obrera.

Rosa Luxemburg ja explicà com pot no haver-hi contradicció entre reforma i revolució: fent que la reforma representi facilitar realment la millora de la correlació de forces a favor de la classe obrera, de que no l'ajudi a integrar-se, sinó, al contrari, a elevar el seu nivell de consciència i d'organització.

Els resultats d'aquest pacte econòmic vindran donats, per tant, per la força de la classe obrera, per la seva capacitat de mobilització i de negociació. Sense això, el resultat del pacte seria veritablement el d'un pacte social, hi hagués o no la voluntat implícita d'acceptar-ho. El problema essencial, creiem, no és el de pactar o no pactar, sinó el de fer, d'acord amb la correlació de forces existent en cada moment concret, el millor pacte possible, que permeti armar ideològicament i organitzar la classe obrera, per situar-la en millors condicions dins de la correlació de forces, en el seu avanç en el camí de la democràcia cap al socialisme.

Treballadors de premsa: una experiència sindical

Andreu Claret Serra

Gairebé un miler de treballadors de premsa de Barcelona —sobre un cens d'uns 4.000— han manifestat la seva adhesió al Sindicat de Treballadors de Premsa de Barcelona (STPB), actualment en procés de constitució (20/2/77). Aquest suport s'ha expressat en assemblees celebrades en moltes empreses del ram on els treballadors han decidit donar suport al STPB i subscriure els «precarnets» sindicals editats per la Comissió Gestora del STPB.

A l'ensem, uns 300 treballadors de les principals empreses del ram han fet seus els principis de Comissions Obreres (CC.OO.) i s'han afiliat al Sindicat de Premsa de CC.OO. també en fase constituent.

Ens trobem, doncs, davant d'una experiència sindical particular on, a diferència de molts altres rams, una pràctica sindical de base àmplia, representativa, estructurada entorn del delegat de secció i d'empresa, nascuda a partir de propostes autònomes —és a dir no previstes per cap dels partits polítics ni corrents sindicals preexistents—, es combina harmònicament amb el desenvolupament de les CC.OO., expressió d'un sindicalisme de combat, històricament definit i amb voluntat d'intervenció sociopolítica a l'empresa i a totes les esferes de la vida dels treballadors.

És fictícia aquesta harmonia? És circumstancial i utòpica? Respon només a un buit sindical i a una consciència obrera feble o, contràriament, expressa ja, embrionàriament, la possibilitat d'articular en el nostre ram una pràctica sindical de nou tipus, on la funció dels sindicats que s'han manifestat en el ram —CC.OO., UGT, CNT— es verificarà en una dialèctica constant amb la dels delegats del STPB, de cada empresa, secció o planta? Respondre a aquest interrogant és fonamental per a esbrinar si la posició del PSUC —decidit impulsor de les CC.OO. de premsa i partidari sense reserves d'abonar

el STPB— és justa i obre perspectives sindicals enriquidores o està abocada a un carreró sense sortida.

Un ram petit amb poca tradició de lluita

Aquest és un ram petit, on «tothom es coneix», amb poques empreses importants (veure cens-quadre).

És un ram amb una participació important de «tècnics» —periodistes— superior proporcionalment a la de les empreses industrials mitjanes (aproximadament 1 redactor per a cada 2 treballadors de tallers i cada administratiu). D'altra banda, la tradició artesanal dels oficis que es practiquen en els tallers i l'oferta relativament dèbil de força de treball fan que les diferències de sous entre els tècnics (periodistes) i el personal dels tallers siguin molt menors que en d'altres rams. (En termes absoluts, i en base a la pràctica de la pluri-ocupació dins del mateix ram, entre els treballadors dels tallers, aquests cobren àdhuc més que la majoria dels periodistes.)

Ha estat un ram particularment reprimat pel franquisme. Les redaccions foren totalment depurades en acabar la guerra i el periodista sota el franquisme ha estat, durant quasi tres llargues dècades, un instrument del règim o un home acorralat, sotmès en tots els terrenys —informatiu, però també sindical— a un control particular. (La depuració també va afectar molt cruament els treballadors dels tallers entre els quals era coneguda la gran consciència sindical i política— amb una marcada hegemonia anarcosindicalista fins 1939—, encara que d'aquesta no se n'ha parlat mai. I el renaixement de la consciència obrera ha estat molt dificultada per la presència d'autèntics «xivatos» que completaven, als tallers, el control que els comissaris polítics de la Falange establien a les redaccions.)

Tot plegat explica sobradament que l'experiència de lluita i sindical sigui molt recent. Tot i que molt important. Fins l'any passat, les lluites s'expressaven només sectorialment o a nivell d'empresa. Els treballadors d'«El Noticiero Universal» havien aconseguit ja imposar unes millores econòmiques i socials i uns drets dins l'empresa que eren l'enveja de la resta del ram. Però estaven molt per davant del que era la lluita a la resta de les empreses. D'altra banda, un centenar de periodistes aplegats en el Grup Democràtic de Periodistes por-

tava a terme una lluita político-professional de gran incidència però totalment deslligada, fins l'any passat, de l'acció reivindicativa i de la resta dels treballadors del ram.

Aquests antecedents es concretaven en la inexistència d'organitzacions sindicals i polítiques que intervinguessin sobre el conjunt dels treballadors del ram. El PSUC i les altres organitzacions que s'hi han manifestat només han tingut incidència directa sobre les redaccions fins fa uns mesos. Un petit nucli de CC.OO. d'«El Noticiero Universal» i «La Vanguardia» que va existir als anys seixanta no va arribar a tenir entitat pròpia i va treballar sempre en connexió amb les CC.OO. d'Arts Gràfiques, sense estendre's a la resta del ram. (Va quedar desintegrat pel primer estat d'excepció, l'any 1969.)

Tres experiències recents han canviat substancialment la situació. D'una banda les eleccions sindicals de 1975 en les quals guanyaren les candidatures obreres unitàries i democràtiques impulsades pels mateixos treballadors, a partir de l'experiència anterior d'algunes empreses punteres com «El Noticiero Universal». Excepte a «La Vanguardia», on van ser escollits encara molts dels jerarques i cacics que tenen comprats o atemorits molts treballadors, la victòria de les candidatures va ser total i, de fet, l'Agrupació Provincial de Premsa passà a ser un instrument de mobilització obrera fonamental. (Cal destacar una altra conseqüència fonamental de les darreres eleccions sindicals: van representar la primera experiència de relació i de convergència entre treballadors de tallers, d'administració i de redaccions.)

La vaga del juny de 1975, en protesta per la detenció de Josep Maria Huertas Claveria va suposar la primera concreció pràctica d'aquesta convergència. Encara que la participació dels tallers fou «passiva», aquests demostraren una gran comprensió dels motius que la promovien i col·laboraren a la seva realització pràctica. Es va demostrar per primera vegada que perquè un diari no sortís al carrer, era indispensable la participació, al menys «passiva», dels tallers. D'altra banda, la vaga, política (en Huertas Claveria había estat condemnat a dos anys de presó sota l'acusació d'insults a l'exèrcit) demostrava un grau de consciència elevat entre el conjunt dels treballadors, més enllà de les qüestions purament reivindicatives. Es va posar també de manifest que la situació de «La Vanguardia» —1.300 treballadors— (l'únic diari, amb els del Movimiento que va aparèixer aquell dia) era molt més endarrerida, tant a la redacció com als tallers.

Finalment, el febrer de l'any passat, es va produir la sego-

na vaga important de diaris sota el franquisme. Per tal de donar suport a la petició d'una quarta paga extraordinària amb motiu de l'augment del preu dels periòdics, van anar a una vaga de zel tots els diaris de Barcelona —que sortirien més tard i molt reduïts— excepte, un altre cop, «La Vanguardia». En aquest cas, però, la iniciativa de la vaga va estar en mans dels treballadors de tallers. Va quedar clara la importància de la participació a les eleccions sindicals ja que l'Agrupació Provincial de Premsa va ser el principal instrument per a promoure l'atur. La consecució de la quarta paga va suposar una gran victòria i va fer avançar molt la consciència de la unitat entre el conjunt dels treballadors del ram. Un document, aprovat per a més de 400 treballadors reunits en assemblea al Foment denunciava, més enllà de la reivindicació de la quarta paga, «l'amenaça d'acomiadaments provocats per a reestructuracions tecnològiques o per a intervencions ideològiques» (a tallers, en el primer cas, i a redaccions en el segon). D'aquesta manera, quedava plantejada per primera vegada, la base política de la unitat de tots els treballadors enfront dels empresaris i de l'estat.

L'esfondrament del sindicat vertical i la necessitat «d'un altre sindicat»

La crisi general de l'aparell sindical franquista i la seva manifestació concreta al ram de premsa —el «Sindicato de la Información», presidit pel conegut jerarca Torres Cáceres— posa a l'ordre del dia, durant tot l'any 1976, la necessitat de constituir «un altre sindicat», sobre la base de les accions unitàries que s'havien desenvolupat a principis d'any.

En aquest anhel coincidien molts treballadors. L'avantguarda més conscient però també els verticalistes més lúcids davant de l'ensorrament del sindicat vertical. Les pràctiques repressives d'aquest —en Socias Humbert va suspendre l'acte de l'Agrupació Provincial en la qual es cridava a la vaga per a Huertas Claveria i va dificultar fins on va poder la celebració de les assemblees obreres per a discutir el problema de la quarta paga— van contribuir molt a sentenciar-lo. D'altra banda, els jurats i enllaços més actius constituïen, en moltes empreses, embrions «naturals» d'una alternativa sindical democràtica.

És així com, sobre la base d'una iniciativa dels treballadors de «Mundo Diario», es va reunir una Comissió Gestora, inte-

grada per alguns jurats i enllaços de les principals empreses —sempre sense participació de «La Vanguardia»— i alguns «delegats» provisionals elegits en assemblees o que assistien a títol individual. La iniciativa va ser recollida per la mateixa Agrupació Provincial i va començar a ser discutida a les empreses (fonamentalment, Gràfiques Industrials / «El Correo Catalán», «El Noticiero Universal», Grupo Mundo, Prensa del Movimiento / «Tele-eXprés» i «Diario de Barcelona»).

Molt aviat es van dibuixar diverses concepcions del tipus de «sindicat» que es tractava de promoure. El Partit del Treball propugnava en el fons —primer explícitament i després de fet— un sindicat únic, en oposició o al marge dels corrents sindicals existents en el ram i a tot el país. Entenia el STPB com a peça d'un sindicat unitari dels treballadors de la informació de tot l'estat i, en definitiva, com a expressió, al nostre ram, del Sindicat Unitari (únic) defensat a la famosa assemblea de CC.OO. celebrada a Barcelona l'estiu de 1976 i en la que el corrent minoritari de CC.OO. es va escindir per a constituir arreu del país sindicats que d'unitaris (d'únics) només en tenien el nom. Aquesta concepció manipuladora i abstracta de la unitat era compartida per alguns verticalistes amb ànsies de resituar-se (i de tornar-se a enxufar a l'aparell burocràtic d'un nou sindicat únic) i sobretot, per un conjunt bastant ampli de treballadors —de tallers i redaccions— que s'iniciaven a la pràctica sindical amb moltes il·lusions però també amb gran ingenuïtat.

L'unitarisme —«d'esquerres» o «de dretes», però coincidint en plantejar la unitat com a fi i no com a mitjà— trobava un terreny abonat en un ram on l'experiència sindical prèvia era pràcticament nul·la i la unitat havia donat fruits importants en els darrers temps. ¿Com es podia resoldre el dilema entre aquest clima unitari que es manifestà ràpidament entre el conjunt dels treballadors i els perills polítics —i sindicals— que es derivaven d'una concepció abstracta, apolítica, ahistòrica, de la unitat?

La constitució —voluntarista— del primer nucli de CC.OO.

En un ple celebrat el novembre, l'organització de mitjans de comunicació del PSUC decidí donar suport plenament al STPB i la seva Comissió Gestora. Aquest suport s'entenia d'una

manera crítica i política. Es tractava d'intervenir en el debat constituent en una doble direcció: de denúncia de les concepcions errònies de la unitat (tant les del PTE com les verticalistes o les «espontànies») i de defensa del contingut de classe de tot sindicat enfront dels plantejaments «gremialistes» que presidien bona part de les formulacions inicials.

Aquesta participació crítica no era, però, suficient per a evitar el parany d'un sindicalisme autàrquic, neutral (encara que els estatuts del STPB el definissin com a sindicat «de classe, libre [sic], democrático, independiente, autónomo [sic] e internacionalista»), contraposat al sindicalisme «polític» —i per tant, se suposa que manipulats— de les centrals sindicals. Es decidí, doncs, d'impulsar la creació de les CC.OO. Un acte voluntarista? Probablement, sobretot en la fase primera. Però els resultats immediats van demostrar que la nostra intervenció «voluntarista» no feia res més que servir de palanca per a organitzar centenars de treballadors identificats des de fa temps amb el sindicalisme que propugnen les CC.OO. «de classe, unitari, democràtic, independent i socio-polític».

En la primera declaració pública que van fer, les CC.OO. van prendre posició en defensa del STPB: «Creemos en esta unidad que los trabajadores estamos forjando ya con la creación democrática, desde las empresas, del Sindicato de Trabajadores de Prensa de Barcelona.» Denunciaren també el perill d'un sindicalisme estret, tenyit de groc: «El STPB, deia la declaració del 10 de novembre, es un paso necesario pero no suficiente. El Sindicato será un instrumento eficaz si no estamos solos, si sabemos coincidir con el esfuerzo de centenares de trabajadores que están luchando como nosotros, en todos los ramos, en todo el país, para acabar con el verticalismo impuesto por la patronal y el Estado y para imponer un sindicato obrero».

Després de reclamar la llibertat sindical y de constatar que «es verdad que los intereses de clase son únicos y que lo ideal sería que existiera un sindicato unitario de todos los trabajadores, pero no es así...», les CC.OO. afirmaven que la unitat de la classe obrera serà el fruit d'un procés llarg, de discussió i de lluita, de dialèctica constant entre les diferents centrals sindicals que ja existeixen. En conseqüència, els treballadors de premsa de CC.OO. que suscribien aquest primer manifest cridaven a l'afiliació massiva a les CC.OO. «como garantía de que el STPB sea más fuerte, sea indestructible».

El moment actual: encerts i limitacions

En el moment d'escriure aquestes ratlles, el paper que li correspon al STPB s'ha anat definint i el debat polític i sindical que s'ha dut a terme a la Comissió Gestora i a algunes empreses (amb moltes limitacions), ha aïllat les concepcions errònies. Tant les dels companys del PTE (el STPB ja no es diu «Sindicato Unitario», com al principi, i els estatuts recullen el dret a l'existència de centrals sindicals en el seu si, així com la presència de les mateixes en els seus òrgans directius, amb veu però sense vot, com a tals centrals), com les «apolítiques» defensades per treballadors independents, o per verticalistes.

És probable, doncs, que, sobre la base d'aquest pressupost se celebri pròximament l'Assemblea Constituent del STPB. Amb grans encerts i una important participació de treballadors però encara amb el dèficit de la manca de participació de la massa obrera (tallers i redacció) de «La Vanguardia». Aquesta és una de les limitacions que no pot tolerar el STPB nascut precisament per a ser l'expressió de la majoria dels treballadors del ram, i que té unes causes complexes, difícils de precisar en aquest article. Una altra limitació que caldrà afrontar amb paciència política i amb fermesa és la de l'absència de la CNT i de l'UGT. La seva actitud ha estat vacil·lant. Han dubtat entre participar en el STPB —assistint a la primera assemblea convocada a l'església de Sant Medir a principis de novembre i a la que acudiren, un diumenge al matí, prop de 400 treballadors— i boicotejar-lo sota el cobert d'una crítica «de classe» però rebutjant, en el fons, el contrast permanent de posicions amb CC.OO. que suposaria per a ambdues centrals estar presents dins del STPB. L'experiència de Gràfiques Industrials demostra, en tot cas que, on el STPB ha arrelat en base a la celebració d'assemblees periòdiques i on, al mateix temps, les CC.OO. tenen una posició forta, les altres centrals sindicals «no tenen més remei» que abonar el STPB encara que... criticant-lo. No cal perdre de vista però, com fan alguns companys de CC.OO. excessivament optimistes, que el STPB seria de difícil manteniment sense la participació activa de CNT i UGT, centrals sindicals que tenen una certa influència i tradició en el ram.

Però, què és realment aquest STPB?

No és fàcil de respondre aquesta pregunta perquè el STPB és moltes coses alhora. Ja he explicat que, en la seva concepció inicial —i, en part, encara ara—, va ser el resultat d'una convergència de propòsits diversos, quan no contraposats, aglutinats pel clima unitari dels treballadors i afavorit per la «virginitat» sindical del ram.

La pregunta hauria de ser doncs, més aviat, ¿què pot ser, en el futur el STPB? I crec que, per a trobar-hi una resposta satisfactòria cal cercar elements de reflexió política (teòrica i històrica) en el debat sobre sindicalisme i unitat obrera que ha produït el moviment obrer al nostre país i a Europa els darrers temps.

La unitat, al nostre ram, també serà la resultant d'un procés i d'un debat on intervindran molts elements, alguns dels quals són aliens als treballadors de premsa (la unitat sindical a nivell de Catalunya i de l'estat i la unitat política de les forces democràtiques). Però no hi ha cap dubte que, en el ram de premsa en concret, la unitat «per dalt», a nivell de centrals sindicals, trobarà en la pràctica reivindicativa i de lluita del STPB un marc enriquidor, un punt de referència obligat —el de la pràctica sindical assembleària— que pot fer avançar molt més favorablement tot el procés.

En el fons, i salvant totes les distàncies, la pràctica sindical que revela el STPB recorda la dels «consells de gestió» o «delegats d'empresa» que va aparèixer a Itàlia després de la tardor calenta, amb una força particular a empreses com FIAT, amb una tradició sindical tradicional feble i una gran capacitat de lluita. I en el fons també, aquest STPB té moltes de les característiques, a nivell del ram, de les primeres Comissions Obreres, abans que aquestes es transformessin en sindicat i quan la situació política encara els permetia aparèixer davant dels treballadors com un moviment sociopolític de nou tipus.

L'elecció dels delegats a nivell de secció, de planta, etc. com ha estat el cas a Gràfiques Industrials recorda l'experiència italiana de la quals ens parla Nicolás Sartorius al seu llibre «El resurgir del Movimiento Obrero» quan valora «l'origen dels delegats de secció o de línia en la lluita dels obrers per a fer de la contractació de la prima, dels ritmes de treball, etc., un mitjà per a un efectiu control sobre els ritmes i sobre l'organització del treball».

L'experiència suposa, per a seguir citant Nicolás Sartorius, «organitzar als treballadors partint de la realitat concreta de com està organitzat el treball a una fàbrica, a fi i efecte que el que està pensat pel capitalisme amb l'objectiu d'explotar més científicament la força de treball es converteixi en palanca d'alliberament, també més "científica" dels treballadors».

El STPB està molt lluny de ser el que són els «consells obrers» de les fàbriques italianes. Però la seva perspectiva, l'única perspectiva que correspon atribuir-li, en nom de la unitat de lluita de la classe obrera, és aquesta.

Alguns companys objectaran —els del PTE entre altres— que aquest rol futur que atribuïm al STPB corresponia històricament a la perspectiva socio-política i assembleària de CC.OO. I aquesta crítica només té una resposta vàlida al meu entendre: és justa però era impossible fer-ho. (Fonamentalment, per les conseqüències que ha suposat, en el terreny de la ruptura sindical, acabar amb el franquisme des de dins, sota la iniciativa de la reforma.)

Ara bé, ja que hem citat l'experiència dels «consells obrers» italians cal fer menció de les deformacions «per la dreta» (el «consell obrer» com a corretja de transmissió de les centrals sindicals) o «per l'esquerra» (entendre'ls com un fenomen extrasindical, en oposició a les centrals sindicals i en la línia del «poder obrer») que els afecten continuament, per a evitar-ho.

Del que es tracta, ara, és de potenciar el STPB com a pràctica sindical de nou tipus mobilitzadora d'una energia obrera difícil de canalitzar exclusivament mitjançant les centrals sindicals i, alhora, de consolidar les CC.OO. com a sindicat de combat, socio-polític, indispensable per la lluita dels treballadors de premsa, però no suficient per a la seva mobilització àmplia i unitària.

NOUS HORIZONS invita els seus lectors a enviar col·laboracions i opinions a la secció «Debats», que serà inaugurada tan aviat com es rebin les primeres aportacions

Per una política lingüística democràtica

per Francesc Vallverdú

Normalització lingüística

Des d'un punt de vista sociolingüístic, Catalunya es caracteritza primordialment pel fet de donar-s'hi un *conflicte lingüístic*, és a dir, l'existència d'una llengua dominant (una llengua políticament privilegiada, oficial: el castellà) i una llengua dominada (una llengua políticament menystinguda o oprimida, no oficial: el català). Per resoldre un *conflicte lingüístic* com el nostre, una política cultural realment democràtica no més pot seguir la via de la *normalització lingüística*, que significa la recuperació de la llengua dominada en totes les seves funcions (ús oficial, lliure utilització en els mitjans de comunicació, generalització de l'ensenyament del català i reconeixement del dret de l'ensenyament en català). Qualsevol altra via no faria més que retardar aquesta normalització i aguditzaria el *conflicte lingüístic*, convertint-lo en un entrebanc per a la consolidació o la construcció de la democràcia.

El procés de normalització lingüística del català havia ar-

**La normalització lingüística significa la recuperació
de la llengua dominada en totes les seves funcions**

ribat a fites realment importants abans de 1939. De fet, podem dir que durant el període de l'autonomia (1931-1939) el català havia recuperat pràcticament totes les seves funcions de llengua de cultura, era la llengua oficial de la Generalitat i la llengua cada vegada més utilitzada no sols en l'ensenyament sinó també en els mitjans de comunicació.

Malgrat la duresa de la repressió franquista —que prohibí tot ús públic de la llengua catalana— la resistència popular a aquesta persecució es manifestà aviat. Les autoritats franquistes no van aconseguir postergar el català a l'àmbit familiar ni destruir-lo, com pretenien, com a vehicle de cultura. Des-

prés d'uns quants anys de ferotge persecució el moviment democràtic anà recuperant posicions i es produí una lenta però continuada reconquesta dels espais d'ús del català (llibres, revistes culturals, Nova Cançó, setmanaris, emissions radiofòniques i televisives, escoles, un diari, etc.). Aquesta recuperació s'ha fet perceptible especialment de 1974 ençà: la campanya per l'ús oficial de la llengua catalana promoguda per l'Assemblea de Catalunya (1973-1974); la declaració «Per una universitat nova en una societat democràtica» aprovada pel claustre extraordinari de la Universitat de Bellaterra (febrer 1975); la campanya de diverses entitats ciutadanes de Barcelona contra els regidors municipals del «no» (març 1975); el manifest de l'Escola d'Estiu «Per una nova escola pública» (1975); així com els nombrosos actes del Congrés de Cultura Catalana, són algunes de les fites més remarcables d'aquesta represa del procés de normalització lingüística.

Oficialitat i cooficialitat

Tanmateix, si totes les forces democràtiques convenen avui en la necessitat d'una política lingüística normalitzadora, cal reconèixer que hi ha punts controvertits a l'hora de programar i portar a la pràctica la normalització del català. La qüestió més discutida és la referent a l'oficialitat del català, que ha suscitat una penosa polèmica, molt sovint esterilitzadora, entre els partidaris de l'oficialitat exclusiva i els partidaris de la cooficialitat com a primer pas.

En aquesta polèmica poques vegades es distingeix entre l'objectiu tàctic i l'objectiu estratègic, entre l'opció concreta i l'exigència genèrica de la normalització. Des d'un punt de vista democràtic, ha de quedar clar que la normalització lin-

Oficialitat plena per a la llengua catalana i perspectiva d'un règim de cooficialitat a nivell federal

güística implica la *plenitud d'ús* per a la llengua catalana, la recuperació d'espais d'ús fins ara negats al català i, per tant, una justa reculada del castellà, que actualment quasi monopolitza l'ús públic de la comunicació lingüística a Catalunya. En efecte, tenint en compte que ni els centres d'ensenyament ni els mitjans de comunicació no es poden multiplicar fins a l'infinit, la (re)catalanització dels uns i dels altres significarà una

reducció natural dels espais d'ús del castellà. Però aquesta reculada no es pot produir per «decret», sinó que es produirà en un marc de llibertat, com a conseqüència lògica i natural de la normalització lingüística. Seria contraproduent, doncs, proposar-se mesures coercitives (per exemple, prohibint la creació d'escoles on primordialment s'ensenyi en castellà o bé suprimint diaris o emissores de propietat privada); però al mateix temps, és just que el govern autònom i els organismes de control popular es preocupin prioritàriament de fomentar la llengua i la cultura catalanes en les emissores de ràdio i televisió i en les publicacions oficials i oficioses. No oblidem que l'article 3 de l'Estatut Interior —implícitament reivindicat per l'Assemblea de Catalunya en reclamar el restabliment de l'Estatut de 1932— proclamava: «La llengua pròpia de Catalunya és la catalana.»

És més: cal tenir en compte que la manera més coherent i democràtica de resoldre un conflicte lingüístic dins un estat multinacional com l'Estat espanyol és implantar un règim de cooficialitat *a nivell federal*, com el que existeix a Suïssa (quatre llengües cooficials) o a Iugoslàvia (tres llengües cooficials). En aquests països, cada territori federal té la seva llengua oficial, i totes les llengües són cooficials en l'Administració federal.

Només tenint clars aquests objectius finals —oficialitat plena per a la llengua catalana i perspectiva d'un règim de cooficialitat a nivell federal—, podrem defensar tàcticament la cooficialitat territorial com a opció política immediata, d'acord amb el compromís assumit per l'Assemblea de Catalunya d'acceptar, com a primer pas en el camí de l'autodeterminació, el règim autonòmic de l'Estatut de 1932.

Cooficialitat reformista i cooficialitat democràtica

En el plantejament d'aquest objectiu tàctic, però, cal mantenir una ferma vigilància. El reformisme —les declaracions de Mayor Zaragoza, primer, i de Suárez, després, en són una prova— està disposat a acceptar una certa cooficialitat, de la qual el moviment democràtic no es pot mostrar solidari. Aquesta cooficialitat reformista té totes les aparences d'una estratègia per retardar la normalització lingüística. En efecte, no és pas recorrent a artificis «cooficialistes» (per exemple, els

noms de ciutats o carrers en les dues llengües, pràctica totalment injustificable en un país com el nostre, on els dos idiomes pertanyen a la mateixa família) que avançarem cap a la normalització del català. Des d'un punt de vista democràtic, la política lingüística a seguir a Catalunya es formula en uns altres termes: com que ens proposem la normalització lingüística del català des de posicions responsables, cal acceptar un règim de cooficialitat per al castellà, amb formes no artificioses, el qual, a mesura que el nostre país es (re)catalanitzi, anirà perdent la seva necessitat de ser. Serà, en definitiva, una cooficialitat en què el català anirà ocupant progressivament posicions preeminents.

**La cooficialitat democràtica es justifica
per l'existència de nombrosos sectors
de la població que ignoren el català**

De fet, aquesta *cooficialitat democràtica* que cal oposar a la cooficialitat reformista, només es justifica a Catalunya per l'existència de nombrosos sectors de la població que ignoren el català. Aquests sectors es poden classificar en diversos grups: una minoria de catalans que han optat pel castellà per raons ideològiques o polítiques (alguns sectors de l'alta i la mitjana burgesia, certs professionals burgesos, etc.); un grup d'immigrats castellanoparlants que, tenint ocasió i possibilitats d'aprendre el català, no ho ha fet, sobretot per motius ideològics o polítics (alguns sectors de funcionaris, certs nuclis d'empleats, etc.); i el grup més nombrós d'immigrats de primera o segona generació que, en general, no ha tingut ocasió ni possibilitats d'accedir al català (classes treballadores). Dins aquest últim grup, caldria distingir, encara, entre els veritables castellanoparlants, els parlants d'algun dialecte del castellà (per ex., l'andalús) i els parlants d'altres llengües peninsulars (per ex., el gallec).

«Minories nacionals»

Aquesta situació ha portat a creure a alguns sociòlegs progressistes que avui existeixen a Catalunya veritables «minories nacionals» no catalanes. Han considerat que els intents de «reconstrucció» de formes de vida de la seva cultura originària per certs nuclis d'immigrats era la prova d'una voluntat de cons-

tituir-se en minoria nacional. Aquesta concepció és errònia perquè no té en compte la situació real del fenomen immigratori a Catalunya.

En primer lloc, cal tenir en compte que les minories ètniques que s'han constituït històricament ho han fet sempre establint-se en un territori definit i relativament extens. En el cas de Catalunya, això no és així: malgrat que s'han format alguns illots immigratoris, sobretot al cinturó industrial de Barcelona, aquests no solen sobrepassar la dimensió d'una barriada i rarament formen veritables continuums.

En segon lloc, una de les característiques que més ha contribuït a la formació de minories ètniques en diverses parts d'Europa és el fet d'establir-se en zones rurals, on la conservació de formes de vida tradicional és més fàcil. En general, a Catalunya aquest fenomen no s'ha produït o no ha estat permanent.

En tercer lloc, perquè es constitueixi una minoria ètnica en un altre territori és necessari un alt grau d'adhesió a l'ètnia originària. Aquesta adhesió, en general, no és activa entre els immigrants a Catalunya, com ho demostra el fet que la seva immensa majoria s'hi desplaça per instal·lar-s'hi definitivament: un alt grau d'adhesió a l'ètnia originària només se sol produir quan l'immigrant no s'installa definitivament al país on viu i treballa. És lògic que entre els immigrants subsisteixin certes

**Combinar el respecte als orígens culturals
de l'immigrant amb les naturals exigències
de la societat catalana a evitar la formació
artificial de grups marginats**

formes de vida, certes manifestacions culturals, de l'ètnia d'origen. Però aquests aspectes o bé s'integren en la dinàmica de la cultura catalana, a través de la seva participació plena en les formes de vida i en les manifestacions culturals de la societat catalana, o bé cristallitzaran en residus folklòrics alimentats per una «font externa»: la cultura originària *tal com* és en un altre medi, és a dir, al país nadiu.

En quart lloc, l'únic aspecte realment important que caracteritza la gran majoria dels immigrants a Catalunya és l'adhesió lingüística. Val a dir que aquesta adhesió no és uniforme ni és sentida amb la mateixa intensitat per tots els grups: així, els dos grups primers que descriu més amunt mostren un alt grau d'adhesió lingüística, mentre que en el tercer l'adhesió és més heterogènia (no es comporta igualment un andalús o un gallec

que un castellà) i més irregular (les condicions laborals o d'habitatge són decisives per a l'adhesió). Però en aquest punt, cal fer una distinció que sovint s'oblida: cal distingir entre *adhesió exclusiva* al castellà i *adhesió preferent* a aquest idioma, adoptant al mateix temps el català, passivament (entenent-lo) o activament (parlant-lo). En les actuals circumstàncies, malgrat la represa del procés de catalanització, les condicions polítiques i socials afavoreixen encara entre els immigrants l'adhesió exclusiva al castellà. Però tot fa suposar que amb el progrés del moviment democràtic la «doble adhesió» al castellà i al català s'estendrà cada vegada més no sols entre els immigrants de la classe obrera, sinó entre els altres castellanoparlants.

Respecte al origen cultural de la immigració

En definitiva, a l'hora de formular una adequada política lingüística envers els castellanoparlants, cal tenir molt en compte les condicions reals en què es produeix la seva «integració» ja avui, les tendències predominants favorables a la «doble adhesió» i la necessitat de combinar el respecte als orígens culturals de l'immigrant amb les naturals exigències de la societat catalana a evitar la formació artificial de grups marginats. En aquest sentit, una política educativa que, al mateix temps que assegurí l'aprenentatge del castellà com a segona llengua per als catalanoparlants, estableixi per als castellanoparlants l'aprenentatge del català com a segona llengua i fins i tot com a llengua vehicular de l'ensenyament, si així ho desitgen, en les etapes superiors de l'educació bàsica i següents, sembla la més convenient avui.

En conclusió: qualsevol política que —en contra de les tendències més generals en l'evolució del fenomen immigratori— fomenti l'eventual cristallització de minories ètniques estables a Catalunya és una política equivocada i perillosa: equivocada perquè es basa en una visió superficial de la societat catalana i dels interessos culturals reals dels immigrants; i perillosa perquè, al capdavant, contribuiria a perpetuar un conflicte lingüístic que, des d'un punt de vista democràtic cal superar.

Servitud domèstica i condició femenina*

Anne K...

La independència econòmica

Actualment el treballador apte ven la seva força de treball i viu del seu salari. La dona sense fills pot fer el mateix: a treball igual, el salari de la dona és sovint inferior al de l'home. Això no obstant, el treball remunerat atorga a la dona sense fills un *status* social semblant al de l'home. La vinguda de l'infant introdueix una diferència més fonamental entre els *status* socials respectius de l'home i la dona:

- Per al treballador, el fet de tenir un o diversos fills fa créixer quantitativament les seves possibilitats de ser oprimit; el pare de família conscient de les seves responsabilitats es veurà sovint obligat a treballar a qualsevol preu i sota qualsevol condicions per poder nodrir els seus fills; allunyar-se de la seva família o desplaçar-se li resulta més difícil, perdre el seu salari en el curs d'una vaga o a conseqüència d'un acomiadament poden ser-li quelcom de catastròfic. Tot i així, l'*status* social del pare no és diferent del de l'home sense família al seu càrrec.

- L'*status* social de la dona es veu més radicalment modificat per la maternitat: en principi li incumbeixen totalment la vigilància i la cura de l'infant en edat preescolar; aquesta ocupació, que exigeix la presència de la mare 24 hores de cada 24, no és reconeguda com un treball autèntic ni està sotmesa a les lleis del treball: remuneració, limitació en el temps, vacances, seguretat social. A més, obliga a la majoria de les mares a abandonar tot treball remunerat. Això fa que la mare i els seus infants depenguin econòmicament del pare: la condició social de la dona-mare esdevé la d'una esclava.

* Fragment traduït del francès de l'article titulat «Une lutte des femmes a propos de la maternité: réflexion et mise en pratique», del volum *Libération des femmes année zero*, París (Masperó), 1972 (reedició parcial del núm. 54-55 de la revista *Partisans*, juliol-octubre 1970).

L'abolició del treball servil familiar

Qualificar de «treball d'esclava» allò que habitualment és amalgamat, erròniament, en els termes de «paper de la mare» i «amor maternal», pot resultar sorprenent a primera vista. Però el paper que és atribuït a la mare es compon de dos elements molt diferents i inseparables: 1) el treball de cara a l'infant; 2) l'amor devers l'infant.

En canvi no se sol confondre treball i amor. Quan l'infermera canvia el malalt i li dona de menjar, treballa; quan va a trobar-se amb el seu promès, li dona proves d'amor —i en rep d'ell— que no tenen res a veure amb les seves activitats la-

borals. De manera semblant, l'amor de la mare devers el seu fill no ve caracteritzat per les farinetes que li prepara i li dóna, ni pels bolquers que li canvia: això no és més que feina de «nurse». L'amor de la mare es manifesta en els moments en què ella desitja realment estar junt amb aquest nen, en què li dóna proves d'amor (ben diferents que netejar-li el cul) i espera rebre'n de l'infant (cf. els treballs de Spitz). Això no vol dir que la mare no pugui donar farinetes al seu fill amb plaer. L'infermera que ajuda el malalt a menjar pot trobar plaer en el seu treball; però també pot fer-ho a disgust, si està massa cansada, per exemple. És quelcom que no té res a veure amb l'amor. Entre una mare que s'està a la llar i els seus quatre fills pot establir-se perfectament una mala relació, mentre que es pot establir una relació excellent entre uns fills i la seva mare en el cas que aquesta només se n'ocupi unes hores al dia. Què pot esdevenir l'amor entre dos éssers obligats a conviure constantment sota un mateix sostre? La manera de viure el nen la seva relació amb la seva mare-esclava i, alhora, totpoderosa (respecte a ell) ha estat àmpliament descrita pels psicoanalistes. Pocs organismes i poques persones han posat en pràctica aquests descobriments per a propugnar mètodes educatius que afavoreixin al mateix temps el desenvolupament del nen i l'emancipació de la mare. (Veure sobre això W. Reich.)

Les dones tenen un paper fonamental a jugar en la transformació revolucionària del sistema de criar els infants. Al moment present, el seu treball a domicili es troba en un nivell semblant al de les tribus que vivien de la caça i de la recol·lecció. En ambdós casos, es tracta de feines realitzades al dia, sense possibilitat de fer reserves, sense possibilitat de canvis mitjançant els diners (cf. M. Benson). A cada pis d'un immoble de trenta plantes hi ha potser una mare que fa coure farinetes, que renta bolquers i que vigila un infantó. A l'època de la superconcentració, no és possible que unes dones s'agrupin per tal de millorar el rendiment de llur feina? A tot arreu, als immobles, al barri, a les localitats, als llocs de treball, els grups revolucionaris, les dones, haurien d'aplegar-se i discutir sobre aquestes qüestions. Als qui diuen: esperem el socialisme, els repliquem: és que les vietnemeses esperen que l'enemic hagi estat eliminat per ocupar-se dels seus nens? A les qui creuen que és massa difícil al moment actual, els diem: és que és més fàcil cavar refugis sota terra per instal·lar-hi cases-bressol, com fan les vietnemeses, que no aplegar-se per ocupar un local o organitzar un bressol a França?

A França cada any mares esgotades se suïciden amb llurs

fills. A França cada mes hi ha mares que no saben com alimentar els seus fills. A França cada any el nombre de delinqüents, anormals mentals i perversos, augmenta; *és de la lluita de les dones* d'on pot originar-se una modificació de la seva pròpia sort i de la dels seus fills.

Pel que fa aquesta lluita, les mares poden ser classificades en quatre grups socioeconòmics:

— Les mares solteres amb un ofici poc lucratiu i les mares casades el marit de les quals guanya poc. Sovint no gaudeixen de cap comoditat a casa i per aquesta raó el seu treball domèstic augmenta per a elles. Sovint es veuen forçades d'agafar una feina fora, mal pagada i penosa. En tal cas, troben de vegades un bressol per a la vigilància del nen. Aquests bressols, reclamats de vegades com un mitjà per alliberar les ma-

ECOLOGIA, CAPITALISME I SOCIALISME

Com a resposta a aquestes dificultats, a la URSS, pel que sembla, s'ha desenvolupat un fort moviment ecològic; els científics critiquen el desenvolupament industrial que ignora o menysté la influència sobre l'ambient natural, i els ciutadans, com a tot arreu, s'indignen davant la seva contaminació. Les actuacions recents del govern indiquen un control més enèrgic en defensa del medi en la planificació del desenvolupament industrial. En aquest camp, naturalment, el sistema socialista a la Unió Soviètica té un avantatge pràctic evident i important respecte al sistema de la iniciativa privada. Els plans de desenvolupament de la indústria i de l'agricultura, que són d'àmbit nacional, abracen tots els sectors i prenen en consideració gairebé tots els aspectes de la vida econòmica, són el tret característic del sistema soviètic. La superioritat d'aquesta planificació de tota mesura ten-

res, no són, de fet, res més que un mal menor que els permet d'intercanviar vuit hores de la seva feina d'esclaves domèstiques per vuit hores d'una altra feina. Aquestes dones són esclaves sobreexplotades, la condició de les quals és ben pitjor que la dels treballadors-homes més explotats. Moltes pageses es troben en aquesta mateixa situació. (cf. M. Allauzen).

— Les mares que no treballen fora i que tenen uns ingressos familiars limitats; quan tenen diversos infants, es veuen obligades a fer feines domèstiques esgotadores. Han d'estalviar tot el que podria alleugerir-les en el treball: els habitatges confortables, els aparells electrodomèstics, els plats preparats, els vestits confeccionats, no estan fets per a elles.

— Les mares que no treballen fora de casa però que tenen

dent a resoldre els problemes de l'ambient no necessita justificació per a tots els que coneixin la situació caòtica creada entorn dels problemes ambientals als Estats Units, on alguns estats no segueixen les recomanacions de la comissió per a l'energia atòmica referents a les radiacions, on els funcionaris del govern es perden en llargues i estèrils discussions amb la indústria automobilística sobre el nivells de contaminació, on la necessitat d'adoptar una tècnica agrícola ecològicament fonamentada topa amb els interessos dels productors d'adobs químics i d'antiparàsits sintètics.

En definitiva, el sistema socialista té avantatges respecte al sistema de la iniciativa privada pel que fa a la interacció fonamental entre els processos econòmics i les exigències ecològiques.

B. Commoner, **The Closing Circle**,
Londres 1972

ingressos familiars correctes o elevats. Algunes se senten satisfetes de la seva sort. D'altres són insatisfetes perquè es veuen rebutjades d'una vida socioprofessional d'horitzons més amples que la seva llar, o perquè el sistema les obliga a viure una vida de parella, encara que l'amor n'hagi desaparegut. Són les consumidores que els anuncis publicitaris presenten plenes de felicitat gràcies a la compra d'un conjunt de productes.

— Finalment hi ha les mares que exerceixen un ofici o professió que els proporciona un salari confortable. El seus ingressos familiars elevats els permet de fer-se ajudar en les seves feines servils i la seva professió els atorga una real independència econòmica, aproximant el seu *status* al de les dones sense fills que treballen.

Cadascuna d'aquestes quatre categories de dona té potencialitats revolucionàries distintes: les dones sobreexplotades són les que més desitgen modificar l'estat actual de coses, mentre que les més lliures i les més intel·lectuals poden dedicar el seu temps i les seves capacitats a l'elaboració teòrica i a l'organització pràctica de les iniciatives revolucionàries. Des de fa vint anys, les dones franceses han començat a escriure sobre temes autènticament lligats amb els problemes de les dones. Des de l'aparició del *Deuxième sexe* fins a l'article «Combat pour la libération des femmes», ha transcorregut tot un període d'escrits i d'accions individuals. Ara comença una altra època, la de l'acció protagonitzada per la massa de les dones. Però, d'antuvi, les dones han d'evitar de romandre aïllades i de deixar-se enfrontar les unes contra les altres, perquè el seu combat ha de ser comú. És en la pràctica de la lluita contra l'esclavatge familiar i per la maternitat voluntària com es distingiran les dones revolucionàries de les reaccionàries. De manera semblant, és la seva simpatia i el seu suport a la lluita de les dones revolucionàries contra l'esclavatge familiar el que distingirà els homes revolucionaris dels xovinistes mascles.

Construir un partit de masses

Joan Sanjuan

Molt s'ha parlat, es parla i es parlarà encara del partit de masses, partit que els comunistes catalans estem ja construint en unes condicions força originals. El que, d'una o altra manera, estiguem incorporant al nostre partit els elements d'un partit de masses ens permet de teoritzar sobre aquesta qüestió a partir d'un seguit de riques experiències.

Les raons a partir de les quals justifiquem la necessitat d'un partit de masses són de tipus estratègic: socialisme en llibertat, revolució de la majoria. Fita aquesta només assolible, en les condicions del nostre país, a base d'inserir-se en tot el teixit social i en els aparells polítics.

En l'aspecte immediat, el partit de masses és essencial per afirmar la presència dels comunistes entre el poble; per reforçament de la lluita a favor de l'amnistia total, les llibertats sense exclusions i l'estatut; per tal d'aconseguir unes eleccions autènticament lliures que facin possible obrir un procés constituent. Allò que avui ens preocupa fonamentalment és com anar cap al partit de masses en les actuals condicions de pre-democràcia.

La quantitat, factor essencial

Un dels trets essencials del partit de masses, no sempre comprès en la pràctica, és el de la quantitat. Moltes vegades hem sentit a dir, després d'un cert creixement, que cal consolidar, marcant espais entre creixement i consolidació. També hem escoltat el temor de quedar col·lapsats per manca de quadres després d'un increment organitzatiu. En realitat, consolidar el partit, formar nous quadres i créixer formen un tot indissoluble, on el factor creixement marca la pauta.

Sovint s'ha dit, i amb raó, que no n'hi ha prou amb tenir una política correcta. El veritable sostre de les nostres limitacions no és tant la manca d'una política com la manca d'elements per portar-la a la pràctica. Suplir aquest mancament amb grans

dosis de voluntarisme i d'imaginació té uns límits molt definits. La majoria dels problemes d'organització i de treball del partit troben la seva solució en la incorporació massiva de nous militants. D'aquí que aconseguir un PSUC de 50 mil militants sigui una tasca primordial.

Els qui no veuen la relació directa entre creixement i quadres acostumen a tenir idees poc clares sobre què és un quadre. En les condicions actuals, al partit arriben quadres ja fets: obrers, intel·lectuals, tècnics, professionals, amb una experiència que no podem negligir; fins i tot amb una preparació política adquirida per mitjà de periòdics, conferències, llibres, etcètera que els converteix d'entrada en uns quadres valuosos. El que cal és saber aprofitar tots aquests valors que diàriament s'incorporen al partit.

Una altra preocupació és que un ràpid creixement pot fer disminuir el nivell ideològic del partit. Qui pensa així és que no s'adona de les noves possibilitats del moment polític. La possibilitat de discutir, de llegir o d'escoltar la nostra política és avui més gran que mai. Des de les publicacions legals, conferències i mítings, passant per assemblees i plens del partit, avui els comunistes tenim moltes més oportunitats d'assimilar la política, moltes més que no teníem abans per més seminaris i reunions de cèl·lula que féssim. Però la nova situació ens possibilita l'organització d'escoles per a la preparació de quadres, la realització de seminaris oberts. Un partit de masses ens ha de permetre de disposar d'intel·lectuals i professionals, d'obers instruïts, capaços d'explicar al partit i al poble la nostra política. En aquest ordre de coses, la discussió del Projecte de Programa del PSUC és una eina valuosíssima que ens ofereix la possibilitat d'aprofundir en la política global dels comunistes catalans.

La militància en el partit de masses

El partit de masses que estem construint ens porta a plantejar-nos la definició de militant. El concepte general, que compartim, és que per ser militant cal voler el carnet, sentir-se identificat amb la línia del partit, ajudar econòmicament, estar inscrit en algunes de les organitzacions del partit i ser una persona, per entendre'ns, honrada.

Aquesta identificació amb el partit no s'ha de produir força-sament després d'una sèrie de reunions o seminaris. Moltíssimes persones, i cada vegada més, arriben a la conclusió que

el seu partit és el PSUC perquè es compeneten amb el que diuen i fan altres que ho són, perquè segueixen el partit a través de les nostres publicacions o de la premsa legal i s'han convençut. El fet que algú no hagi volgut el carnet fins ara, no ens ha portat a excloure'l del partit, si realment el desitjava però la situació d'il·legalitat el frenava. Tampoc hem fet de la cotització a base de l'1 per cent del salari i de la militància regular una qüestió de vida o mort, tot i estimulants els companys a que cotitzin segons aquesta proporció i facin vida de partit regularment.

No pot estranyar ningú que en parlar d'aquestes coses marquem l'accent sobre la necessitat de ser flexibles. La lluita clandestina ha estat molt dura i ha necessitat d'una concepció de partit que no pot ser la mateixa que demana la situació actual, quan ja hem abandonat la clandestinitat i actuem com si fóssim un partit legal. Flexibilitat que no està renyida amb el grau més elevat de compromís i de responsabilitat.

El partit de masses ens dóna diferents graus de militància. Cal aconseguir que els no activistes no se sentin marginats o recriminats. Això vol dir que l'estímul a l'acció ha de ser el fruit de la comprensió política, de copsar les veritables necessitats que el moment demana. Que les responsabilitats han de ser voluntàries i assumides.

¿Com organitzar el partit de masses perquè cada company trobi el seu lloc, perquè cadascú rendeixi al màxim segons possibilitats i disponibilitats, perquè ningú se senti marginat i tothom útil? Aquest és un repte que en aquests moments tenim plantejat i que intentem solucionar mitjançant, fonamentalment, les agrupacions de partit.

L'agrupació, base del partit de masses

L'agrupació és l'organització de base del partit en l'actual etapa pre-democràtica, la qual ens ha de servir també, en els seus trets essencials, de cara al futur. L'agrupació la veiem situada en l'àmbit d'una localitat, empresa, barri, centre d'ensenyament... En l'agrupació es conjuminen les diferents tasques del partit i els diferents nivells de militància.

En l'amplitud de l'agrupació rau el secret de la seva potencialitat, l'eficàcia consistirà en fer treballar tots els elements de la forma més convenient.

No insistirem en la importància dels locals espaiosos i de les formes obertes de treball. Un dels «defectes» de la clan-

destinitat pot ser el treball de franc tirador. En l'actual situació cal fer un esforç per ser més metòdics i no tenir por de caure en la «burocràcia». El funcionament eficaç de les secretaries, la utilització de cartes, telèfon, el repartiment de tasques... facilitarà de tenir agrupacions àmplies sense que es vegin col·lapsades pel seu funcionament.

Vet aquí algunes reflexions sobre el partit de masses. El tema és a debat i caldrà que tots diguem la nostra. Per acabar només recordar que el partit de masses no és un fi en si mateix, que tot el seu treball s'ha de projectar al carrer, en els moviments de masses, en el si de la vida política, entre el poble. Convertir-se en el motor dels canvis socials i polítics que ens vagin portant cap al socialisme, aquesta és la raó de ser d'un partit de masses, del nostre partit, del PSUC.

1976, ANY 10 VEGADES MÉS CONFLICTIU QUE 1975

Durant 1976, segons fonts sindicals verticalistes, s'han registrat, a l'Estat espanyol, 1.460 alteracions laborals, que han afectat prop de tres milions i mig de treballadors i han representat la pèrdua de 101.714.666 hores de treball.

En 1975 les alteracions foren 855, pràcticament la meitat; van afectar una setena part de treballadors, 556.371, i van suposar la pèrdua de 10.355.170 hores de treball, la desena part.

És significatiu que les decisions arbitrals obligatòries hagin significat el 27,8 per cent dels convenis.

Totes aquestes dades són d'un estudi elaborat pel secretariat d'affers socials de la organització sindical.

Com es desvirtua la democràcia

Pinochet (abajo)

1964. Més concretament, "l'Agència Central d'Informacions" (CIA) va despendre més de 2,6 milions de dòlars per a sostenir l'elecció del candidat demòcrata-cristià», és a dir Eduardo Frei.

Els serveis locals de la CIA, segons l'informe, «donaven suport a un conjunt d'agrupaments camperols i professionals, femenins i estudiantils pro-demòcrata-cristians. (...) Aquests serveis varen ajudar els demòcrata-cristians a dur una cam-

Un document del senat nord-americà, *Covert Action in Chile, 1963-1973*, aporta testimonis «fora de tota sospita» sobre la perllongada intromissió imperialista en la política interior xilena durant el decenni que precedí al cop d'estat de Pinochet. A més de ser una denúncia del neocolonialisme, és una mostra de com es desvirtua el règim democràtic en el món capitalista. L'informe senatorial no diu coses substancialment noves, però les documenta amb proves convincents. Heus-ne aquí unes brevíssimes mostres:

«El finançament de partits polítics [per la CIA] a gran escala en 1970-1973 no mancava, però, de precedents, encara que en una escala menor. El 1962 el "Special Group" autoritzà el lliurament de diversos centenars de mils de dòlars amb la finalitat de reforçar el partit demòcrata-cristià de cara a les eleccions de

panya d'estil nord-americà que comprenia sondeigs, la inscripció dels electors a les llistes electorals i propaganda de porta en porta, a més de la propaganda secreta».

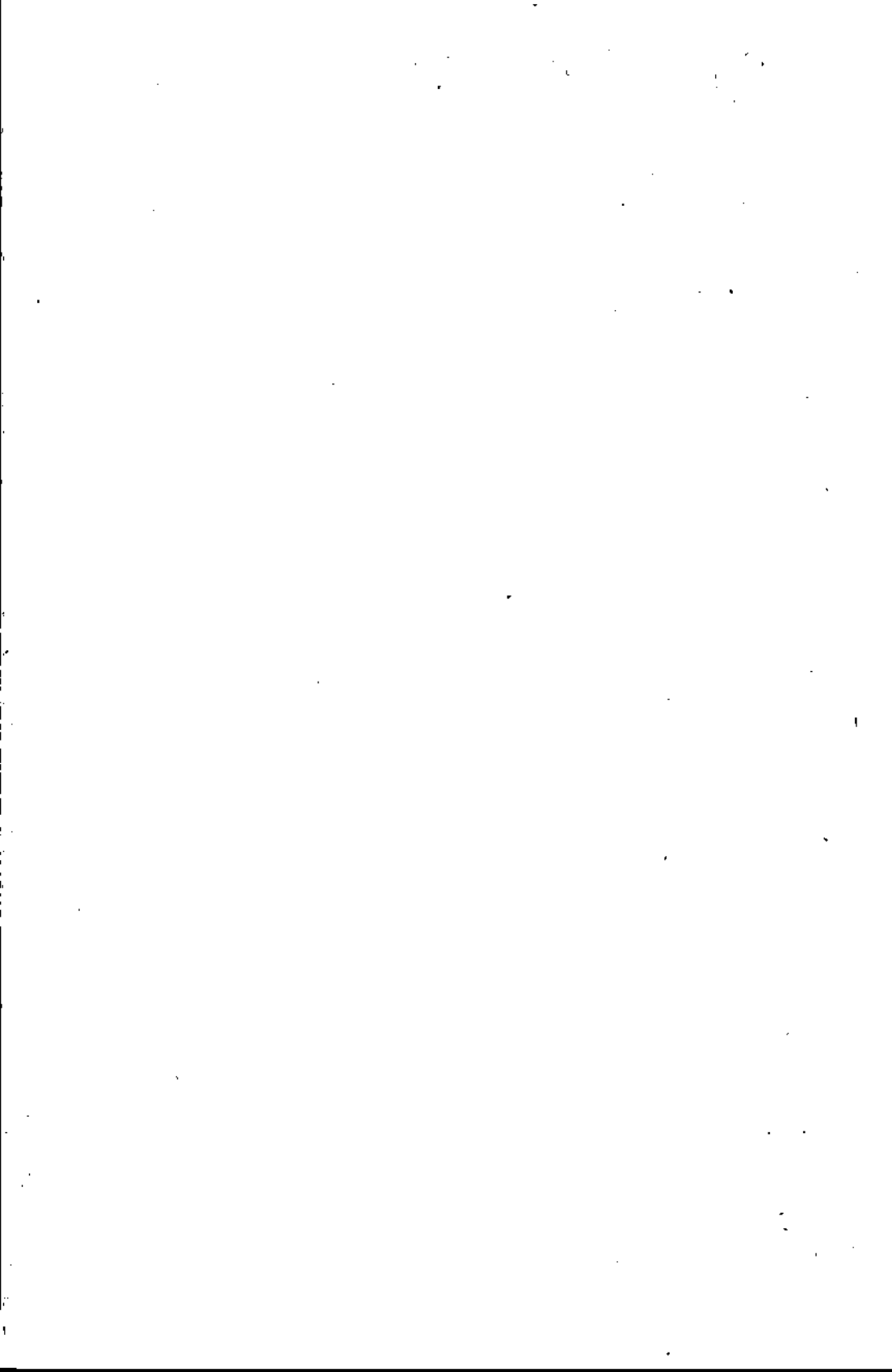
Entre 1971 i 1973, «el Comitè Quaranta va autoritzar el lliurament per part de la CIA de prop de 4 milions de dòlars a partits d'oposició a Xile. La major part d'aquests diners van anar a parar a mans del partit demòcrata-cristià». Però aquesta no fou l'única acció nord-americana contra el govern Allende. Durant tot el temps del govern Allende, els Estats Units van començar d'ajudar també grups militars i protofeixistes, considerats com una solució de recanvi, en cas que fos inviable una sortida antisocialista dintre del sistema constitucional. Des del setembre de 1970 «els funcionaris nord-americans van rebre ordre d'intentar de guanyar influència al si de l'exèrcit xilè».

La CIA va jugar un paper directe en la preparació i execució del cop d'estat del 1973. El diari *El Mercurio*, principal òrgan de propaganda a favor del cop, va rebre un milió i mig de dòlars. L'octubre de 1972, la CIA va finançar l'organització encarregada de minar l'economia xilena: «L'octubre de 1972, el comitè [el «Comitè Quaranta»] va aprovar l'adjudicació de 100.000 dòlars a tres organitzacions del sector privat: organització d'homes de negocis, associació de grans i petits empresaris i una organització-pantalla que amagava grups d'oposició; aquesta quantitat procedia d'un pressupost d'un milió i mig de dòlars destinat a donar suport a grups d'oposició», diu el report senatorial. I afegeix: «els vaguistes antigovernamentals foren ajudats activament per alguns dels grups que rebien fons de la CIA». La mateixa CIA va assegurar directament els preparatius del cop d'estat. Durant el període 1970-1973, els serveis locals de la CIA «van recollir totes les informacions operatives necessàries de cara a l'eventualitat d'un cop d'estat: llistes de persones a detenir, instal·lacions civils i personalitats que necessitaven protecció, instal·lacions governamentals-clau que calia ocupar».

Ja a començaments de 1971 «els fons de la CIA van permetre al partit demòcrata-cristià i al partit nacional de comprar les seves pròpies emissores de ràdio i els seus propis diaris». Però quan els Estats Units van decidir de jugar la carta del cop d'estat, la CIA va finançar, segons el report del Senat, «el 1973, en més del 75 per cent, els treballs d'un organisme de recerca al servei de l'oposició. Aquest organisme proporcionava regularment «material econòmic i tècnic als partits d'oposició i als grups privats. La major part dels projectes de

lleis preparats pels parlamentaris de l'oposició van ser en realitat redactats pel personal d'aquest organisme de recerca».

L'organisme alludit pel report senatorial és l'Institut d'Estudis Generals. Va elaborar, entre altres, la llei sobre el control d'armes, presentada al Congrés pel demòcrata Juan de Dios Carmona, que tingué el suport de Frei. Aquesta llei fou utilitzada pels militars per ocupar fàbriques, intimidar els treballadors i reforçar el control militar sobre la societat, de cara al cop d'estat.

La «Carta 77»

Publiquem el text íntegre de la «Carta 77», document apargut a Txecoslovàquia i subscrit ja per més de 448 firmants —entre ells molts comunistes—, que marca una fita important en la lluita per les llibertats polítiques no sols a Txecoslovàquia, sinó també a d'altres països de base socialista de l'Europa de l'est, on el document ha tingut ressò.

Amb data del 13-10-1976 foren publicats a la Compilació de Lleis de la República Socialista Txecoslovaca (núm. 180) els «Pactes internacionals sobre drets ciutadans i humans», que van ser signats en nom de la nostra República el 1968, confirmats a Helsinki el 1975 i van entrar en vigor al nostre país el dia 23-3-1976. Des d'aleshores, també, els nostres ciutadans tenen el dret, i el nostre Estat el deure, d'actuar d'acord amb ells.

Les llibertats i els drets humans que aquests pactes garanteixen representen valors importants de la civilització, cap als quals s'ha orientat en el curs de la història l'esforç de moltes forces progressistes, i la seva conversió en llei pot ajudar significativament al desenvolupament humà de la nostra societat.

Per això ens felicitem que la República Socialista Txecoslovaca s'ha-gi adherit a aquests pactes.

Però alhora la seva publicació ens recorda una vegada més quants dels drets cívics fonamentals encara només són vigents al nostre país, malauradament, sobre el paper.

És totalment il·lusori, per exemple, el dret a la llibertat d'expressió garantit en l'article 19 del primer pacte:

Dotzenes de milers de ciutadans són impedits de treballar en llur professió pel sol fet de mantenir opinions diferents de les oficials. Són

objecte de les discriminacions i persecucions més variades per part de les institucions i de les organitzacions socials; privats de qualsevol possibilitat de defensar-se, esdevenen pràcticament víctimes de l'apartheid».

D'altres centenars de milers de ciutadans es veuen privats de la «llibertat devers la por» (preàmbul del primer pacte), perquè són obligats a viure en perill constant de perdre llurs possibilitats laborals i altres si manifesten llurs opinions.

En contradicció amb l'article 13 del segon pacte, que garanteix a tot hom el dret a l'educació, innombrables joves són privats d'estudiar només a causa de les seves idees o, fins i tot, a causa de les idees dels seus pares. Un estol de ciutadans ha de viure en la por de veure's privats, ells o els seus fills, del dret a l'educació si es manifesten d'acord amb les seves conviccions.

L'exercici del dret a « cercar, rebre i difondre informacions i idees de tota mena, sense que ho impedeixin les fronteres, sigui oralment, per escrit o per la premsa » o « mitjançant l'art » (punt 2, article 19) és perseguida no sols extrajudicialment, sinó fins i tot judicialment, sovint amb el pretext d'una acusació criminal (com testimonien els processos recents als joves músics).

La llibertat de l'expressió pública és coartada per l'organització cen-

tralizada de tot els mitjans de comunicació i de les instal·lacions de cultura i de publicacions. No pot ser publicada cap opinió filosòfica o científica, cap manifestació artística que surti, encara que només sigui una mica, del marc estret de la ideologia o de l'estètica oficials; la crítica pública dels fenòmens socials negatius és impossibilitada; és exclosa la possibilitat de defensa pública contra les acusacions falses i ofensives de la propaganda oficial (la defensa legal contra «els atacs a l'honor i la reputació», garantida unívocament per l'article 17 del primer pacte, no existeix en la pràctica); no és possible de desmentir les acusacions fallacioses i és inútil tot intent d'obtenir reparació o modificació per via legal; en el camp de la creació espiritual i cultural és exclosa la discussió oberta. Molts treballadors científics i culturals són discriminats només perquè fa anys van publicar legalment o van manifestar obertament opinions que el poder actual codemna.

La llibertat de creença religiosa, garantida emfàticament per l'article 18 del primer pacte, és limitada sistemàticament per l'arbitrarietat del poder; es coartada l'activitat dels clergues, sobre els quals penja constantment l'amenaça de la negativa o pèrdua de l'acord de l'estat amb l'exercici de la seva funció; les persones que manifesten de paraula o de fet les seves creences religioses es veuen afectades en les seves condicions de vida o d'altres maneres; es posen obstacles a l'ensenyament de la religió, etc.

L'instrument per a la limitació i sovint per a l'absoluta repressió d'una sèrie de drets ciutadans és el sistema de submissió de fet de totes les institucions i organitzacions de l'estat a les directrius polítiques de l'aparell del partit governant i a les decisions dels individus amb influència en el poder. Ni la Constitució de la República Socialista Txecoslovaca ni les altres lleis

i normes legals determinen la forma, el contingut, la creació i l'aplicació d'aquestes decisions; sovint només són orals, els ciutadans generalment les desconeixen i no les poden controlar; els seus artífexs només en responen davant d'ells mateixos i de la jerarquia, però influeixen de manera decisiva en l'activitat dels organismes legislatius i executius de l'administració de l'estat, de la justícia, de les organitzacions sindicals i cíviques i de totes les restants organitzacions socials, dels altres partits polítics, de les empreses, fàbriques, instituts, oficines, escoles i altres institucions, de tal manera que les seves ordres tenen prioritat fins i tot davant de la llei. Si les organitzacions o els ciutadans entren en conflicte a propòsit de la interpretació dels seus drets i obligacions amb la directiva, no poden recórrer a cap institució imparcial, perquè no n'existeix cap. Tot això limita seriosament els drets que es desprenen dels articles 21 i 22 del primer pacte (dret d'associació i prohibició de qualsevol limitació al seu exercici) i de l'article 25 (igualtat de dret a participar en la direcció de les qüestions públiques) i del 26 (eliminació de la discriminació davant de la llei). Aquest estat de coses també impedeix els obrers altres treballadors de crear organitzacions sindicals o d'altra mena per a defensar els seus interessos econòmics i socials sense cap mena de limitacions, i d'utilitzar lliurement el seu dret a la vaga (punt 1, article 8, segon pacte).

D'altres drets ciutadans, inclosa la prohibició expressa d'«intervenció arbitrària en la vida privada, la família, la llar o la correspondència» (article 17 del primer pacte), són infringits greument, ja que el Ministeri de l'Interior controla de les maneres més diverses la vida dels ciutadans, interferint, per exemple, les converses telefòniques, instal·lant aparells d'escolta a les seves cases, controlant la correspondència, mit-

jançant seguiments personals, escorcolls domiciliaris, creant una xarxa d'informadors entre els propis habitants (que recluta sovint gràcies a promeses o amenaces intolerables), etc. Moltes vegades intervé en les decisions de les empreses, inspira accions discriminatòries d'oficines i institucions, influeix sobre els organismes de justícia i dirigeix també les campanyes propagandístiques dels mitjans de comunicació. Aquesta activitat no és regulada per la llei, és secreta, i el ciutadà no se'n pot defensar de cap manera. En els casos de persecució pot motius polítics, els organismes d'instrucció i de justícia infringeixen els drets dels acusats i de la seva defensa, garantits per l'article 14 del primer pacte i per les lleis txecoslovaques. A les presons, aquells que han estat condemnats així, són sotmesos a un tracte que afecta a la dignitat humana dels detinguts, amenaça la seva salut i intenta doblegarlos moralment.

En general, no és respectat el punt 2 de l'article 12 del primer pacte, que assegura als ciutadans el dret d'abandonar el seu país. Sota l'excusa de la «defensa de la seguretat nacional» (punt 3) aquest dret es condiciona a diverses circumstàncies inadmissibles. També s'actua de manera arbitrària en l'atorgament de visats d'entrada als ciutadans estrangers, molts dels quals no poden visitar la R. S. Tx. pel sol fet d'haver tingut contactes per raons de feina o amistat amb persones discriminades al nostre país.

Alguns ciutadans —sigui en privat, al lloc de treball o públicament, cosa que en la pràctica només es possible en els mitjans de comunicació estrangers— han cridat l'atenció sobre la falta de respecte sistemàtica dels drets humans i de les llibertats democràtiques, però generalment les seves veus no troben cap ressò o esdevenen objecte de recerques policiaques.

La responsabilitat pel respecte als

drets ciutadans en el país recau, evidentment, sobre els organismes del poder polític i estatal. Però no sols damunt d'ells. Cadascú té la seva part de responsabilitat en la situació general i, per tant, en el respecte dels pactes promulgats, que obliguen no sols els governs, sinó també tots els ciutadans.

Aquest sentiment de responsabilitat compartida, de fe en el sentit del compromís ciutadà la voluntat de comprometre's i la necessitat comuna de buscar-li una expressió nova i més efectiva, ens han portat a crear la «Carta 77», l'aparició de la qual anunciem avui.

La «Carta 77» és una agrupació lliure, informal i oberta de persones de diverses conviccions, creences diverses i professions diverses, aplegades per la voluntat d'esforçar-se individualment i col·lectivament, pel respecte dels drets ciutadans i humans al nostre país i al món. D'aquests drets que reconeixen a l'home dos pactes promulgats, l'Acta final de la Conferència d'Hel-sinki, molts altres documents internacionals contra la guerra i la violència, contra l'opressió social i espiritual i que expressa en conjunt la Declaració General de drets humans de l'ONU.

La «Carta 77» creix en el terreny de la solidaritat i l'amistat de persones que tenen en comú la preocupació pel destí dels ideals als quals han lligat i lliguem la seva vida i el seu treball.

La «Carta 77» no és una organització, no té estatus, organismes permanents ni afiliació organitzada. Hi pertanyen els qui estan d'acord amb ella i amb la seva idea, participen en els seus treballs i li donen suport.

La «Carta 77» no és la base per a una activitat política d'oposició. Vol servir l'interès general com moltes altres iniciatives ciutadanes a diversos països d'Orient i Occident. No vol, per tant, enarborar un programa propi de reformes o canvis polí-

tics o socials, sinó desenvolupar en l'àmbit de la seva activitat un diàleg constructiu amb el poder polític i estatal, primer de tot cridant l'atenció sobre els diversos casos concrets en què siguin infringits els drets humans i ciutadans, preparant documentació sobre aquests casos, suggerint solucions, presentant propostes de caràcter més general que portin a l'aprofundiment d'aquests drets i a les seves garanties, actuant com a mediador en les eventuais situacions conflictives que la manca de drets pugui crear, etc.

Amb la seva denominació simbòlica, la «Carta 77» subratlla el fet que sorgeix al llindar d'un any que fou declarat any dels drets dels presos polítics i durant el qual la Conferència de Belgrad ha d'analitzar el compliment dels compromisos de Helsinki. Com a firmants d'aquesta

declaració, deleguem en el professor doctor Jàn Patocka, en Václav Havel i en el professor doctor Jiri Hájek la funció de portaveus de la «Carta 77». Aquests portaveus la representen amb plens poders tant davant de les organitzacions estatals o altres com davant del públic al nostre país i al món; amb les seves firmes garanteixen l'autenticitat dels seus documents. En nosaltres i en d'altres ciutadans que s'hi adhereixin, trobaran els seus col·laboradors, els quals participaran amb ells en les negociacions necessàries, s'encarregaran de les tasques parcials i compartiran amb ells tota responsabilitat.

Confiem que la «Carta 77» contribuirà a fer que a Txecoslovàquia tots els ciutadans visquin i treballin com a persones lliures.

Praga, 1er de gener de 1977

Simón Sánchez Montero:
QUÉ ES EL COMUNISMO

Biblioteca de Divulgación
Política
Editorial La Gaya Ciencia.
Barcelona, 1976
74 pàg. Preu: 75 ptes.

És un llibret que cal recomanar com a introducció al comunisme a l'abast d'amplis sectors populars. Els que no s'interessin per la filosofia poden saltar-se les pàgs. 10 a 17, on, en canvi, els qui tinguin curiositat pel tema poden trobar una bona iniciació a conceptes com «dialèctica» i «materialisme».

A partir del capítol «El materialisme històric», l'opuscle dóna una síntesi viva dels fonaments històrics, econòmics i polítics del pensament i l'acció comunistes. El capítol «La tàctica de la lucha de clases» inaugura una altra part dedicada al desenvolupament històric del moviment obrer socialista i comunista. Els dos últims capítols, «La burocracia socialista» i «El marxismo creador», fan un diagnòstic de les dificultats dels actuals règims socialistes i de les perspectives revolucionàries d'avui.

Se li pot objectar un cert abús del terme «científic» aplicat al socialisme marxista, que és científic en la seva inspiració i base, però no sempre en les seves formulacions. Diu, per exemple, que Marx i Engels «elaboraron una teoría científica del Estado», quan molts marxistes afirmen que no hi ha encara pròpiament una teoria marxista desenvolupada de l'estat. Un ús més caute i ajustat del terme científic, d'altra banda, ajudaria millor a explicar el caràcter obert, no dogmàtic i creador del marxisme, *leitmotiv* de l'autor.

La valoració històrica del comunisme, tot i ser breu, és excel·lent.

Sense triomfalisme, sap alhora evaluar l'aportació del moviment comunista a la lluita mundial contra el capitalisme, el colonialisme, el feixisme. Un exemple de la manera clarivent, no unilateral, de contemplar aquesta història, el tenim en el retrat sociològic i psicològic del revolucionari absolutament lliurat a la causa fins a esdevenir «seguidor fanático de una nueva religión». És igualment interessant l'examen dels límits de la desestalinització i dels fenòmens degeneratius de les societats socialistes.

El darrer capítol, «El marxismo creador», és un resum atapeït de l'actual política del P.C.E.; en conté els elements essencials.

En conjunt: bon llibre per a introduir-se al comunisme; i bon llibre també per als més avesats, als quals aporta sistematització d'idees i elements nous de reflexió.

J.S.

Josep Fontana:
LA HISTORIA

Col·lecció «Libros GT»,
núm. 40, Ed. Salvat,
Barcelona, 1973

No és aquest el lloc ni el moment per parlar de l'obra de l'historiador Josep Fontana, deixeble de Jaume Vicens Vives i de Pierre Vilar catedràtic de la Universitat de Bel·laterra i col·laborador de *Nous horitzons* des del primer número de la revista. Però sí que voldria cridar l'atenció sobre aquest petit llibre excepcional, *La historia*, publicat ja fa uns quants anys i que no ha perdut, ans al contrari, gens d'actualitat.

Amb el seu text, Fontana s'ha proposat un doble objectiu. En primer lloc, combatre i denunciar les concepcions reaccionàries i conserva-

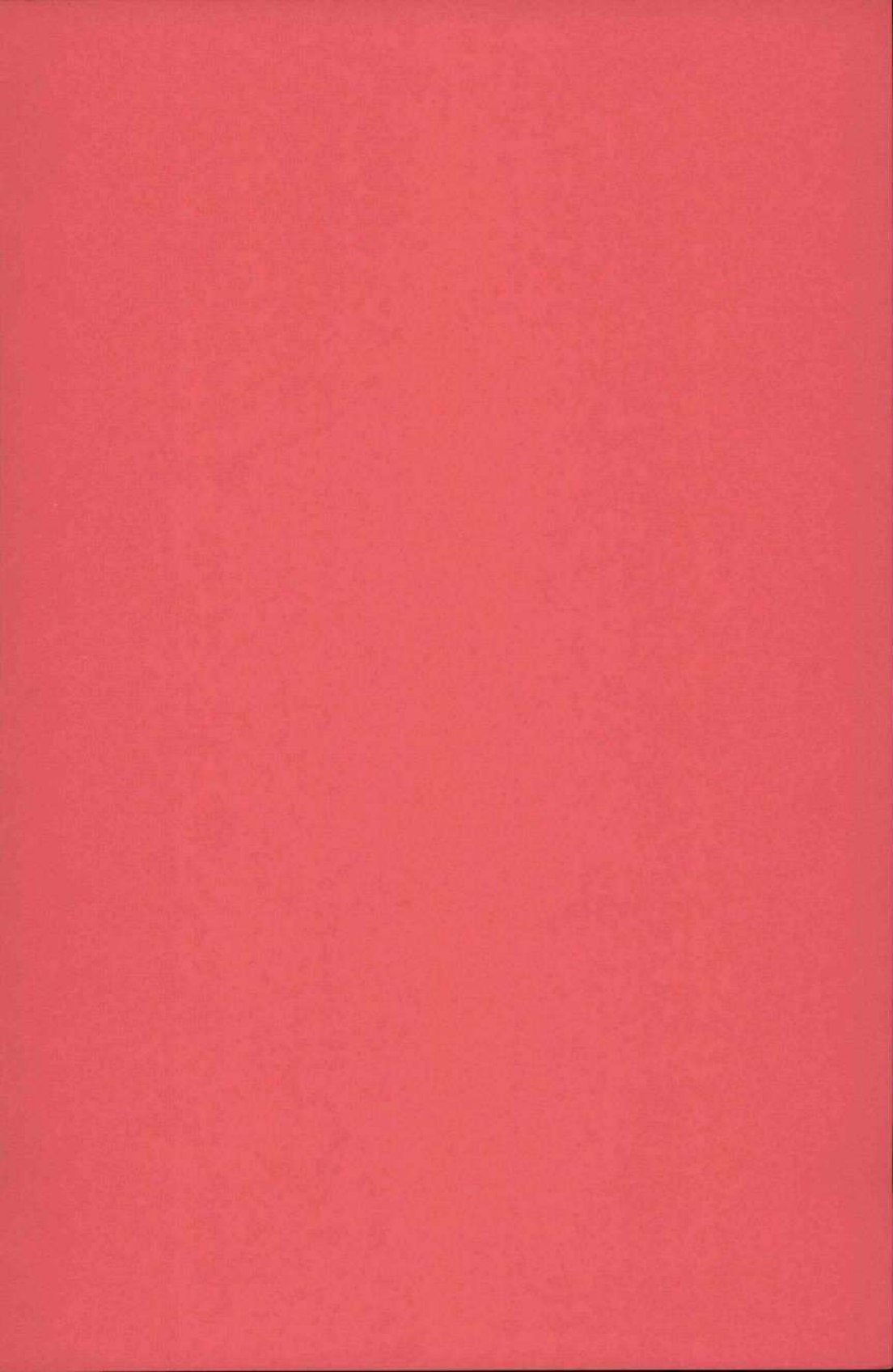
dores de la història acadèmica. D'altra banda, mostrar que existeix una altra història, que vol explicar el passat per fer entendre millor el present i facilitar, així, la construcció racional del futur: aquesta és, per dir-ho amb l'expressió de l'historiador cubà Manuel Moreno Fraginals, la concepció de «la història com a arma».

Tal com escriu Fontana, «la història acadèmica ha seguito desempeñando hasta hoy su papel en la defensa y conservación del orden establecido, bien sea contribuyendo a fabricar el repertorio de mitos con los que se trata de lograr que los hombres acepten son reflexión las formas de organización social en que viven, bien limitándose a practicar una erudición inocua... Frente a ella, la historia nueva pretende convertirse en instrumento de comprensión y de crítica, no para incul-

car a los hombres unos nuevos ideales en sustitución de los viejos, sino para enseñarles a usar sus ojos y su cerebro, a examinar las cosas por sí mismos, a juzgar por su cuenta y elegir su camino conscientemente. Por tanto, no es de extrañar que quienes tienen como objetivo supremo la preservación a toda costa de lo establecido la combatan como algo peligroso y subversivo.»

Fontana demostra amb el seu treball d'historiador que la història pot ser efectivament perillosa i subversiva, perquè serveix per fer-nos prendre consciència de la irracionalitat i la injustícia del món en què vivim. Per això és tant important aprendre història: perquè pot arribar a ser una arma per a la lluita contra la ignorància i contra l'opressió i una eina per construir una societat lliure.

X. F.

PREU: 50 pts.